

บทเรียน

การสร้างตึกรูปสี่เหลี่ยมใหม่ ในคณะตึกรูปสี่เหลี่ยม มหาวชิราลงามราชภัฏ

พัฒนาขึ้นภายใต้

โครงการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ออนไลน์ สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ มหาวชิราลงามราชภัฏ

โดย มหาวชิราลงามราชภัฏพระนครศรีอยุธยา และเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๙ แห่ง

ร่วมกับ องค์การแพธ (PATH) ภายใต้โครงการก้าวอย่างเข้าใจ สนับสนุนโดยกองทุนโลก

มาเรียนรู้การสร้างทรูพสตีกันรุ่นใหม่ ในคณะตรุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

โครงการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา
สำหรับนักศึกษาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
โดย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
และเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏอีก ๙ แห่ง

จัดทำโดย

โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ องค์การแพธ

PR-DDC
Principal Recipient
Administrative Office

สนับสนุนโดย: สถาบันส่งเสริมการสอน

teerapath
มหาวิทยาลัยราชภัฏ

PATH
A center for global health

โครงการ “ก้าวอย่างอย่างเข้าใจ” ดำเนินการโดยองค์การแพธ (PATH) ร่วมกับ
องค์กรพันธมิตร ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาในพื้นที่ดำเนินการ สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา สำนักบริหาร
งานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๕ นครราชสีมา
โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ อุบลราชธานี สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง มูลนิธิ
เข้าถึงเอดส์ (แอดเซส) กาญจนบุรี และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน

ภารกิจรณรงค์รณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ในคณะครูอาจารย์ มณฑลจันทบุรี

พิมพ์ครั้งแรก	ธันวาคม ๒๕๕๑
จำนวนพิมพ์	๕,๐๐๐ เล่ม
พิมพ์ที่	บริษัท มิซซัน อินเตอร์ พริ้นท์ จำกัด
จัดพิมพ์โดย	องค์การแพธ (PATH) ๓๗/๑ ซอยเพชรบุรี ๑๕ ถ.เพชรบุรี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทร. ๐-๒๖๕๓-๗๕๖๓ ถึง ๖๕ โทรสาร ๐-๒๖๕๓-๗๕๖๘ ภายใต้การสนับสนุนของกองทุนโลก กระทรวงสาธารณสุข (GFATM)

องค์การแพธยินดีให้มีการเผยแพร่หนังสือเล่มนี้ไปยังแพร่หลายต่อไป อย่างไรก็ตาม หากบุคคลหรือหน่วยงานใดต้องการนำเนื้อหาจากหนังสือนี้ไปใช้อ้างอิงในเอกสารหรือสื่ออื่นๆ ขอความกรุณาแจ้งให้องค์การแพธทราบล่วงหน้า และ/หรือขอความกรุณาอ้างอิงที่มาของข้อความนั้นๆ ตามมาตรฐานสากลด้วยขอพระคุณยิ่ง

สนใจดาวน์โหลดหลักสูตรทางออนไลน์ได้ที่ www.teenpath.net หรือต้องการเสนอแนะ หรือแสดงความคิดเห็นต่อหนังสือเล่มนี้ประการใด กรุณาติดต่อองค์การแพธโดยตรง หรือทางอีเมล pathbangkok@path.org

คำนำ

	๔
๑. ราชภัฏ : มหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน	๙
๒. โครงการนำร่องเพื่อผลิตครูเพศศึกษารอบด้าน
ในคณะครุศาสตร์	๑๑
๓. ยุทธศาสตร์และกระบวนการผลิตครูเพศศึกษารุ่นใหม่	๑๓
๔. บทเรียนจากการทำงาน	๑๗
๕. ผลสะท้อนจากการดำเนินโครงการ	๓๑
๖. ความท้าทายต่อการดำเนินโครงการในอนาคต	๓๓

บรรณานุกรม

๓๘

ภาคผนวก

๓๙

๑. ประมวลรายวิชาเพศศึกษารอบด้าน	๓๙
๒. แนะนำโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ	๔๒
๓. รายชื่อคณะทำงานพัฒนาหลักสูตรและพัฒนาเครื่องมือประเมินผล	๕๓
๔. รายชื่ออาจารย์ผู้จัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน	๕๕

คำนำ

เมื่อพูดถึงการผลักดันให้เพศศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา ซึ่งหวังให้เด็กที่ผ่านระบบโรงเรียนได้เกิดการเรียนรู้วิถีเพศอันเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติของมนุษย์อย่างเข้าใจ ตามวัย พัฒนาการ และวุฒิภาวะ เพื่อจะได้ถูกบ่มเพาะให้กลายเป็นพลเมืองที่มีสุขภาวะทางเพศ และดำเนินชีวิตทางเพศอย่างรับผิดชอบ ปลอดภัย มีความสุข คำถามสำคัญก็คือ “ครู” ที่จะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในเรื่องเหล่านี้จะถูกเตรียมการอย่างไร

โครงการ “ก้าวอย่างเข้าใจ” (Teenpath) ซึ่งมีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในหลักสูตรสถานศึกษา โดยเป็นหนึ่งในโครงการที่ประเทศไทยได้รับการสนับสนุนจากโครงการกองทุนโลกเพื่อแก้ไขปัญหาเอดส์ วัณโรค และมาลาเรีย (Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria-GFATM) ผ่านกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข และเมืองด์การแพธ (PATH) เป็นผู้ดำเนินการหลักร่วมกับภาคีในภาคการศึกษา สาธารณสุข และการพัฒนาเยาวชน ทั้งที่เป็นองค์กรในภาครัฐ และเอกชน และมีภาคีสำคัญ คือ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ซึ่งประสานงานโดย มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา เป็นผู้ร่วมผลักดันให้เกิดโครงการนำร่องในการจัดการเรียนการสอนเพศศึกษา เพื่อเป็นวิชาหนึ่งในคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ร่วมโครงการ

จากความร่วมมือกว่าสามปีที่ผ่านมา บทเรียนของการดำเนินงานที่ได้ถูกรวบรวมไว้ในหนังสือเล่มนี้ บอกให้เราเห็นว่า การที่จะเห็นการเรียนรู้เรื่องเพศอย่างเป็นระบบ ทั้งในหลักสูตรของสถานศึกษา และในหน่วยที่มีหน้าที่เตรียมครูผู้สอน ยังเป็นเส้นทางยาวไกลที่มีอุปสรรคมากมายรออยู่ แต่สิ่งที่ได้ปรากฏขึ้นแล้ว ก็คือหน่อเล็กๆ ที่แตกกอจากการเพาะหว่านเมล็ดพันธุ์แห่งความเข้าใจ และความปรารถนาดีที่จะได้เห็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้รับการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา เพื่อจัดการ

กับเพศวิถีของตนอย่างเหมาะสม รวมทั้งให้โอกาสแก่นักศึกษาคณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏจำนวนไม่น้อยได้มีโอกาสออกฝึกสอนเพศศึกษากับนักเรียนควบคู่กับวิชาเอกของตน

องค์การแพธ (PATH) ขอแสดงความชื่นชม ต่อทีมงานของมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๑๐ แห่งที่ได้ร่วมโครงการ โดยเฉพาะทีมของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ที่ได้ทุ่มเทแรงกายแรงใจ ร่วมผลักดันให้เกิดสำนักของหน่วยงานที่สำคัญของการผลิตครู ให้ได้เห็นความจำเป็น และแนวทางของการส่งเสริมการเรียนรู้เพศศึกษาทั้งในมหาวิทยาลัยราชภัฏ และขับเคลื่อนให้เกิดความตระหนักของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ถึงการเตรียมความพร้อมของผู้ที่จะสำเร็จการศึกษาไปเป็น “ครู” ให้สามารถส่งต่อการเรียนรู้ในเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อความสัมพันธ์ในมนุษย์แก่เยาวชนในสถานศึกษา แม้ในระยะแรกนี้ อาจไม่เกิดผลที่ยั่งยืนได้ในทุกมหาวิทยาลัยราชภัฏที่ร่วมโครงการ แต่ส่วนที่สามารถหยั่งรากสร้างทีมก็สามารถจะขยายผลต่อรุ่นกันได้อย่างต่อเนื่อง

หวังว่าบทเรียนที่ปรากฏในเล่มนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้องในการขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาในสังคมไทยต่อไป

องค์การแพธ (PATH) ประเทศไทย

ธันวาคม ๒๕๕๑

คำนำ

เครือข่ายคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ซึ่งประกอบด้วย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา และมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี ได้เห็นความสำคัญของการป้องกันปัญหาพฤติกรรมทางเพศ ของเด็กและเยาวชน ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เด็กและเยาวชนเหล่านั้น ไม่ได้ รับการเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องเพศที่รอบด้านและเชื่อมโยงกับรูปแบบการดำเนินชีวิต ใน ขณะเดียวกันรูปแบบการสอนเพศศึกษาในระบบการศึกษาไทยยังไม่มี ความชัดเจน เพียงพอที่จะปลูกฝังทักษะชีวิต และทัศนคติที่จะนำไปสู่การดูแลสุขภาพทางเพศที่ ปลอดภัย รวมถึงรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาในระบบการศึกษา ยังคงอยู่บน พื้นฐานของการถ่ายทอดทัศนคติที่ไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของเด็กและเยาวชน ในปัจจุบัน เครือข่ายคณะครุศาสตร์ทั้ง ๑๐ แห่ง จึงได้ร่วมมือกับองค์การแพธ (PATH) ทดลองจัดโครงการพัฒนาระบบการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านสำหรับ นักศึกษาคณะครุศาสตร์ โดยการฝึกอบรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาให้กับอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ เพื่อให้อาจารย์ได้จัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาสาขา ครุศาสตร์ได้เรียนรู้ และมีทัศนคติเชิงบวกต่อการเรียนรู้เรื่องเพศและการพัฒนา เยาวชน รวมถึงทักษะการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับนักเรียนในการศึกษาขั้น พื้นฐาน เป็นการเตรียมครุรุ่นใหม่ที่สามารจัดการเรียนรู้ได้เท่าทันกับสภาวะการณ เด็กและเยาวชน

การดำเนินการโครงการฯ โดยการประสานงานของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา ระหว่างปี ๒๕๔๙-๒๕๕๑ ผลจากการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล พบว่า บุคลากรทุกกลุ่มโดยเฉพาะนักศึกษาคณะครุศาสตร์

มีความพึงพอใจจากการได้เรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เกิดการรับฟังความเห็นซึ่งกันและกัน ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ เมื่อเสร็จสิ้นการดำเนินโครงการระยะที่ ๑ องค์การแพธ (PATH) จึงได้สรุปบทเรียนการดำเนินงานซึ่งสะท้อนถึงปัจจัยหนุนและอุปสรรคในแง่มุมต่างๆ ของการผลิตครูเพศศึกษารอบด้าน ทั้งในด้านการบรรจุรายวิชา กระบวนการจัดการเรียนรู้ และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูรายวิชาเพศศึกษารอบด้าน เพื่อใช้ศึกษาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ด้านการจัดการเพศศึกษารอบด้านให้กับนักศึกษาศาสาครศาสตร์ สำหรับผู้สนใจ และสถาบันการพัฒนาและผลิตครู และคณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยระดับอุดมศึกษา ในนามหัวหน้าโครงการฯ จึงขอขอบคุณองค์การแพธ (PATH) ซึ่งเป็นกัลยาณมิตรของการพัฒนาเด็กและเยาวชนเป็นอย่างสูง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์จินตนา เวชมิ

หัวหน้าโครงการพัฒนาการจัดการกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา

ธันวาคม ๒๕๕๑

พอดีก็มารวมกัน เพื่อสร้างคนและครูรุ่นใหม่ : ประสบการณ์คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ

๑. ราชภัฏ : มหาวิทยาลัยเพื่อชุมชน

“มหาวิทยาลัยราชภัฏ” เปลี่ยนชื่อจากสถาบันราชภัฏในปี พ.ศ. ๒๕๔๗ เป็นสถาบันการศึกษาที่ปรับโครงสร้างจากวิทยาลัยครูในอดีต แต่ยังคงภารกิจหลักดั้งเดิมของ “โรงเรียนฝึกหัดครู” ซึ่งมีมาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๔๓๕

ในยุคสมัยที่สถานการณ์โลกและสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป นอกเหนือจากการผลิตบุคลากรสาขาอาชีพครูโดยคณะครุศาสตร์แล้ว มหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ.) ยังเปิดสาขาวิชาอื่นๆ เช่น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คณะวิทยาการจัดการ คณะเกษตรและเทคโนโลยี คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ฯลฯ ในแต่ละคณะจะมีโปรแกรมวิชาหรือสาขาวิชาบรรจุอยู่อย่างหลากหลาย เพื่อให้เป็น “มหาวิทยาลัยเพื่อชุมชนและการผลิตครู” ตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยราชภัฏ (มรภ.) มีอยู่ ๔๐ แห่งกระจายทั่วประเทศ ผลิตบัณฑิตสู่ชุมชนเกือบแสนคนต่อปี โดยรวมถึงการผลิตครูผู้สอนในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และระดับอาชีวศึกษา

เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๒ มีการปฏิรูประบบการศึกษาไทย ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดแนวทางการเปลี่ยนแปลงสำคัญหลายประการ อาทิ

- * ปรับโครงสร้างบริหารงานส่วนกลางให้ทำงานในระดับนโยบายมากขึ้น และกระจายอำนาจบทบาทหน้าที่ไปยังส่วนท้องถิ่น^๑
- * ขยายการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็น ๑๒ ปี โดยกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน ๙ ปี
- * เน้นการจัดการศึกษาที่ยืดหยุ่นกว่า ผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด
- * ครูผู้สอน และผู้จัดการศึกษาจะต้องเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้ชี้แนะ ผู้ถ่ายทอดความรู้ไปเป็นผู้ช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนผู้เรียน
- * ครูมีบทบาทในการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อพัฒนาการความก้าวหน้า และความสำเ็จของผู้เรียน รวมทั้งเพื่อส่งเสริมผู้เรียนให้เกิดการพัฒนาและเรียนรู้อย่างเต็มศักยภาพ
- * การประเมินผลในระดับสถานศึกษา และการประเมินคุณภาพภายนอก ฯลฯ

ดังนั้น คณะครุศาสตร์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงมีบทบาทสำคัญในการผลิตและพัฒนาครูทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และอื่นๆ ให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมทั้งการพัฒนาครูในด้าน “การจัดการเรียนการสอน” อันจะส่งผลถึงผู้เรียนที่มีคุณภาพและสามารถนำความรู้ไปประกอบวิชาชีพได้ รวมทั้งบทบาทในด้าน “การบริการวิชาการแก่สังคม” เพื่อพัฒนาท้องถิ่น และ “พัฒนางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน” ให้ผู้เรียนมีองค์ความรู้ที่สามารถนำไปใช้ได้จริง สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ

^๑ ในการปฏิรูปการศึกษาได้มีการยุบเลิกหน่วยงานเดิมจาก ๑๔ กรมในกระทรวงศึกษาธิการ แล้วจัดตั้งสำนักงานในส่วนกลาง ๖ สำนักงาน ได้แก่ สำนักงานรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) และสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.)

๒. โครงการนำร่องเพื่อผลิตครูผลิตภัณฑกรรรมด้านในคณะครุศาสตร์

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกประการหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่ง คือ การขยายหลักสูตรการผลิตครูจาก ๔ ปี เป็น ๕ ปี โดยมุ่งพัฒนาครูแบบใหม่ ที่เรียกว่า “**ครูวิชาชีพ**” ซึ่งหมายถึง ครูที่สามารถจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ ยุคสมัย รู้เท่าทันในกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม สามารถเป็นผู้เอื้ออำนวย ให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เสนอเนื้อหาสาระที่ทำทนายและสอดคล้องกับผู้เรียน และ ต้องลดข้อจำกัดของ “**ครูหลักสูตร ๔ ปี**” ซึ่งพบว่ามักเน้นการถ่ายทอดเนื้อหาวิชา มากกว่าการพัฒนาผู้เรียน และมีวิธีการสอนที่ไม่หลากหลาย

การปรับหลักสูตรผลิตครูแบบใหม่นี้ มุ่งหวังการพัฒนาครูที่สามารถ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้ชีวิต สามารถปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกับ ผู้อื่นที่มีความแตกต่างกันและใช้ดุลพินิจเลือกรับข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ ต่อตนเอง

ขณะที่มหาวิทยาลัยราชภัฏกำลังปรับเปลี่ยนหลักสูตรครูข้างต้น องค์การแพธ^๒ และองค์การภาคีก็ได้เริ่มดำเนินโครงการเพศศึกษาเพื่อเยาวชน หรือ “**โครงการก้าวอย่างเข้าใจ**”^๓ เมื่อปลายปี พ.ศ. ๒๕๔๖ เพื่อส่งเสริมการทำงาน เรื่องเพศศึกษา และป้องกันเอดส์ในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา โดยจัดการฝึกอบรม ครูในสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน อาชีวศึกษา และการศึกษา अनอกระบบ ตามลำดับ เพื่อให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านซึ่งครอบคลุมเรื่องเพศใน ๖ มิติ คือ พัฒนาการของมนุษย์ สุขภาพทางเพศ พฤติกรรมทางเพศ สัมพันธภาพ ทักษะ ส่วนบุคคล และสังคมและวัฒนธรรม

^๒ ระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๔๒-๒๕๔๕ องค์การแพธ ได้เริ่มพัฒนาหลักสูตรเพศศึกษานำร่อง ในโครงการป้องกันเอดส์สำหรับเยาวชนใน สถานศึกษา ได้แก่ หลักสูตร “ก้าวอย่างเข้าใจ” สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ ๒ ในโรงเรียน ๒๘ แห่งในกรุงเทพฯ ภายใต้ โครงการ “กรุงเทพฯ สุเอ็ดส์” และ หลักสูตร “หนุ่มสาวเท่าทันเอดส์” สำหรับนักศึกษาศาสนาบัณฑิตวิทยาลัย (ในขณะนั้น) ภายใต้ โครงการวิจัยเชิงปฏิบัติการร่วมกับสถาบันราชภัฏ ๖ แห่ง และสภาประชากร (HORIZONS/USAID)

^๓ ดูรายละเอียดโครงการก้าวอย่างเข้าใจ เพิ่มเติม ได้ที่ภาคผนวก หน้า ๔๒

ทั้งนี้ โครงการก้าวอย่างฯ ได้ตระหนักถึงกลไกที่จะนำไปสู่ความยั่งยืนในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านในสถานศึกษา โดยเฉพาะการผลิตครูและพัฒนาวิชาชีพครู ซึ่งสอดคล้องกับภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏ องค์กรแพช และมหาวิทยาลัยราชภัฏจึงได้ร่วมมือกันเป็นภาคีดำเนินงาน “โครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์” เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗

การกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานโครงการฯ ดังกล่าว จึงทำให้สอดคล้องกับหลักสูตรพัฒนาครู ๕ ปีของ มรภ. ที่ต้องการพัฒนาผู้สอนที่ทำหน้าที่เป็น “ผู้จัดกระบวนการเรียนรู้” เพื่อเอื้ออำนวยการเรียนรู้ของผู้เรียน มากกว่า “ผู้ถ่ายทอดเนื้อหา” หรือ “ผู้ส่งสารเนื้อหา” รวมทั้งเพื่อเป็นผู้สนับสนุนผู้เรียนให้แสวงหาความรู้จากสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และให้ข้อมูลที่ถูกต้องกับผู้เรียน เพราะในสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตของเยาวชนมีโอกาสเรียนรู้เรื่องเพศจากสื่อ และแหล่งเรียนรู้ต่างๆ อย่างไม่จำกัดอยู่แล้ว

ดังนั้น ในการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศ ครูหรือ “ผู้จัดการเรียนรู้” ต้องเท่าทันและวิเคราะห์สถานการณ์ที่เยาวชนกำลังเผชิญอยู่รวมถึงเพศวิถีของเยาวชนด้วย เพื่อออกแบบการเรียนรู้ที่ไม่มุ่งการควบคุม สั่งห้าม หรือตั้งสอนข้อปฏิบัติเรื่องเพศ แต่มุ่งจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และมีเป้าหมายเพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างความรับผิดชอบต่อวิถีเพศของตนเอง และนำไปสู่สุขภาวะทางเพศที่ปลอดภัย

๓. บทบาทและกระบวนการผลิตครูเพื่อสังคมรุ่นใหม่

ผลการดำเนินโครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ โดยองค์การแพชและองค์กรภาคีเพศศึกษา ซึ่งได้ร่วมกันจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ จนเกิดสถานศึกษาต้นแบบทั้งในระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาที่สามารถจัดให้เพศศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา มีแผนการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนแต่ละระดับชั้นอย่างชัดเจนและต่อเนื่อง มีครูที่ผ่านการฝึกอบรมพร้อมการสนับสนุนจากผู้บริหารสถานศึกษา

กลางปี พ.ศ. ๒๕๔๙ องค์การแพชจึงได้ริเริ่ม “โครงการพัฒนาการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ” ขึ้น โดยมีมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเป็นหนึ่งในองค์กรภาคีหลัก ในการดำเนินงานกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏอีก ๙ แห่ง โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- * เพื่อพัฒนาระบบการส่งเสริมศักยภาพครูเพศศึกษา ทั้งหลักสูตร การฝึกอบรมและกระบวนการติดตาม หนุนเสริม โดยเริ่มต้นจาก นักศึกษาครุศาสตร์
- * เพื่อให้เพศศึกษาเป็นวิชาบังคับสำหรับนักศึกษาสายครู และวิชาเลือก ในหลักสูตรปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยราชภัฏทุกแห่งที่ร่วมโครงการ
- * เพื่อให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหนึ่งในสถาบัน ที่จัดฝึกอบรมกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านให้ครูระดับประถม มัธยม และอาชีวศึกษา

การดำเนินงานโครงการนำร่องเพื่อผลิตครูเพศศึกษารอบด้านนี้ เริ่มต้นจากการแต่งตั้งคณะทำงานพัฒนา “หลักสูตรรายวิชาเพศศึกษารอบด้าน”^๔

^๔ อ่านรายละเอียดได้ใน “คู่มือหลักสูตรเพศศึกษารอบด้าน สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ” (องค์การแพช, ๒๕๔๑) ที่ www.teenpath.net

สำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ และทดลองใช้สอนในกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย ราชภัฏพระนครศรีอยุธยาเป็นเวลา ๑ สัปดาห์ เพื่อจัดทำเป็นคำอธิบายรายวิชา กำหนดลักษณะวิชาเป็นภาคทฤษฎีและปฏิบัติจำนวน ๓ หน่วยกิต โดยให้จัดการ เรียนรู้ ๓ คาบ/สัปดาห์ (รวม ๒.๓๐ ชั่วโมง) มี ๑๑ หน่วยการเรียนรู้ต่อ ๑ ภาคเรียน

เมื่อปรับแก้ไขแล้ว จึงนำไปจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาสาขา ครุศาสตร์ชั้นปีที่ ๓ ในภาคเรียนที่ ๒/๒๕๔๙ โดยมีอาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏ ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านจากองค์การแพช เป็นผู้จัดการเรียนรู้ให้นักศึกษา

รายวิชาเพศศึกษารอบด้านในคณะครุศาสตร์ มีแนวคิดที่เป็นองค์ประกอบ สำคัญ ๓ ประการคือ การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เนื้อหาเกี่ยวกับ เพศวิถี และการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก

“การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ” เป็นแนวคิดการจัดการ เรียนรู้ที่ให้ความสำคัญต่อความแตกต่างกันของผู้เรียน โดยมีหลักการว่าผู้เรียน ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ กระบวนการจัดการศึกษาจึงต้อง ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพของตนเอง

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญคือ การจัดกิจกรรมโดยวิธี ต่างๆ อย่างหลากหลายที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง มีส่วนร่วมใน กิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อเข้าใจพฤติกรรมตนเองและผู้อื่น หรือเกิดองค์ความรู้ที่ผู้เรียน ค้นพบได้เอง และมีทักษะการคิด วิเคราะห์ญาณ สามารถแก้ไขปัญหาได้ทั้งในภาค ทฤษฎีและการปฏิบัติ

“**เพศวิถี**” คือ การเชื่อมโยงความเชื่อ ความหมายเรื่องเพศ วิธีคิดเกี่ยวกับเพศ ไปสู่การกระทำ ความปรารถนา การแสดงออกและอัตลักษณ์ทางเพศ รวมถึงการกำหนดกฎ กติกา หรือมาตรฐานเกี่ยวกับสัมพันธ์ภาพแบบต่างๆ อันรวมถึงเพศสัมพันธ์ด้วย เพศวิถีเป็นการสร้างความหมายทางสังคม จึงสัมพันธ์กับมิติทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่กำหนดและสร้างความหมายให้แก่เรื่องเพศในทุกแง่มุม (แผนงานสร้างเสริมสุขภาวะทางเพศ, ๒๕๕๑)

“**การพัฒนาเยาวชนเชิงบวก**” คือ แนวคิดและแนวทางการดำเนินงานที่ต่างไปจากวิธีคิดแบบที่มุ่งป้องกันพฤติกรรมเสี่ยง หรือมุ่งลดความเสี่ยงในสิ่งที่เห็นว่าเป็น “**ปัญหา**” แนวทางการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกไม่เน้นการคัดแยกกลุ่มเสี่ยงแล้วแก้ไขปัญหาเฉพาะกลุ่ม แต่เน้นการพัฒนาเยาวชนทั้งหมด โดยสร้างความสามารถและความสัมพันธ์ที่ช่วยให้เยาวชนสามารถเชื่อมโยงตัวเองกับส่วนต่างๆ ของสังคมอย่างเป็นองค์รวม หรือรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคม

มหาวิทยาลัยราชภัฏแต่ละแห่งที่เข้าร่วมโครงการ ต่างมีภารกิจร่วมกันในการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรรายวิชาเพศศึกษารอบด้าน และสนับสนุนให้นักศึกษาสาขาครุศาสตร์ออกไปฝึกสอนรายวิชาเพศศึกษา ให้ได้ ๑๖ คาบ ใน ๑ ภาคเรียน โดยมีแนวทางดำเนินการ ดังนี้

- ✱ ให้นักศึกษาออกแบบและเตรียมเขียนแผนการสอนรายวิชาเพศศึกษา สำหรับผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่นักศึกษาต้องไปฝึกสอนจำนวน ๑๖ แผน
- ✱ ให้นักศึกษาสาธิตการใช้แผนการสอนก่อนนำไปใช้จริง
- ✱ จัดปฐมนิเทศให้กับนักศึกษาทั้งหมดที่ต้องออกฝึกสอนรายวิชาเพศศึกษา
- ✱ ติดตามนิเทศและสังเกตการสอนในชั้นเรียน โดยที่มอจารย์จาก มรภ. ซึ่งจะออกนิเทศนักศึกษา ๓ ครั้งต่อคนตลอดช่วงการฝึกสอน

- * สถานศึกษาที่นักศึกษาไปฝึกสอน จะได้รับการประสานงานจากฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพของแต่ละ มรภ. เพื่อจัดประชุมชี้แจงกับผู้บริหารสถานศึกษาและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการให้รับทราบและร่วมกันกำหนดชั่วโมงฝึกสอนสำหรับนักศึกษาฝึกสอนทุกคนให้ได้ ๑๖ แผนต่อภาคเรียน
- * อาจารย์จากคณะครุศาสตร์ มรภ. จัดอบรมครูที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสอนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เช่น ครูประจำวิชาเอกของนักศึกษาฝึกสอน ครูสุขศึกษา ครูวิทยาศาสตร์ ฯลฯ เพื่อให้ครูเหล่านี้ช่วยทำหน้าที่เป็นพี่เลี้ยง ช่วยเหลือและสนับสนุนนักศึกษาระหว่างการฝึกสอน

๔. มาเริ่มจากการทำงาน

ประสบการณ์ทำงานร่วมกับเครือข่ายมหาวิทยาลัยราชภัฏทั้ง ๑๐ แห่ง ได้แก่ เชียงราย ลำปาง พระนครศรีอยุธยา จันทบุรี หนองบัวลำภู (ราชบุรี) กาญจนบุรี เพชรบุรี นครศรีธรรมราช ยะลา และอุบลราชธานี ทำให้เห็นถึงความเป็นไปได้ในการผลิตครูเพศศึกษาอย่างเป็นระบบ และบทเรียนที่จะนำไปขยายผลต่อการทำงานในอนาคตดังนี้

๔.๑ เพศศึกษารอบด้าน: ศาสตร์และศิลป์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นหลัก

รายวิชาเพศศึกษารอบด้านมีลักษณะเป็นวิชาที่ไม่เน้นการถ่ายทอดเนื้อหา แต่อาศัยการจัดกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ตนเอง เป็นการเตรียมคนให้สามารถปรับตัวในชีวิตประจำวันและในอนาคต โดยเติมเต็มทักษะด้านสังคมและชีวิต การคิดวิเคราะห์ การตระหนักถึงคุณค่าในตัวเอง การปรับทัศนคติที่อยู่บนพื้นฐานของการยอมรับ เคารพความแตกต่าง อดทนต่อความคิดเห็นที่ขัดแย้ง มีวิธีการจัดการปัญหาที่ยังคงรักษาสัมพันธภาพที่ดีไว้ โดยเฉพาะสัมพันธภาพระหว่างเพศ และการให้คุณค่าต่อเรื่องเพศอย่างเท่าเทียมกัน

วิชาลักษณะดังกล่าวนี้จึงมุ่งพัฒนามนุษย์ด้านความคิด จิตใจ ตลอดจนวินัย การมองชีวิตและโลกโดยปราศจากอคติและความลำเอียงต่อเพศ อันเกิดจากค่านิยม หรือวัฒนธรรมประเพณีที่ไม่สอดคล้องวิถีชีวิตทางเพศกับความเป็นไปของยุคสมัย และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อเท่าทันตนเอง และผลกระทบที่ได้รับจากสภาพแวดล้อม

โดยทั่วไป เนื้อหาเกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์มักถูกเน้นในการเรียนรู้เรื่องเพศ แต่สำหรับการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน เนื้อหานี้เป็นเพียงหนึ่งใน ๖ มิติ ดังที่กล่าวไว้ในบทที่ ๒ นอกจากนั้น ในสถาบันการศึกษาเกือบทุกระดับรวมถึงอุดมศึกษามักให้นำหนักต่อเพศศึกษาน้อยกว่ารายวิชาอื่นๆ ที่เป็นรายวิชาพื้นฐานด้านการประกอบวิชาชีพหรือองค์ความรู้เฉพาะทาง และมักจัดเพศศึกษาเป็นแบบ “บูรณาการ” โดยในชั้นเรียน ผู้สอนมักเพียงสอดแทรกคำพูดหรือแนะนำสั่งสอนให้ผู้เรียนปฏิบัติตามกรอบหรือข้อกำหนดทางสังคมวัฒนธรรมในเรื่องเพศเท่านั้น หรือมุ่งย้ำความได้เปรียบเสียเปรียบระหว่างเพศ จึงอาจกล่าวได้ว่า รูปแบบและเนื้อหาการสอนตามกรอบข้างต้นไม่สามารถวัดผลการเรียนรู้ที่เกิดต่อผู้เรียนได้ชัดเจน เพราะเป็นไปตามกรอบที่ผู้สอนกำหนดให้เท่านั้น

ทั้งนี้ กระบวนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน ต้องอาศัยการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้เพื่อสร้างความตระหนัก การสำรวจและกำหนดคุณค่าในตนเอง และทักษะการสื่อสารให้เกิดกับผู้เรียน ดังนั้น นักศึกษาศาสาครุศาสตร์จึงควรมีโอกาสผ่านประสบการณ์การเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านและการฝึกฝนทักษะข้างต้นด้วยตนเอง เพราะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อนักศึกษาซึ่งยังเป็นวัยรุ่น และเพื่อเตรียมตัวสู่การเป็นครูแนวใหม่ที่ต้องมีศักยภาพจัดการเรียนการสอนต่อไป

การจัดอบรมเรื่องเพศให้ผู้เรียนในระยะเวลาสั้นๆ หรือการพูดสอดแทรกจึงไม่เพียงพอที่จะช่วยให้การเรียนรู้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในตัวนักศึกษาได้ ดังความเห็นของอาจารย์วิวุฒิ อินทวงศ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช ที่ว่า

“การจัดการเรียนรู้เรื่องเพศต้องสอดแทรกอยู่ในวิชาที่ได้เรียนหลายๆ วิชา แต่มีปัญหาคือ พอบอกว่าสอนแบบสอดแทรก เราก็วัดผลหรือบอกไม่ได้เลยว่า นักศึกษาได้เรียนรู้จริงหรือไม่ การสอดแทรกเรื่องทักษะชีวิต คุณธรรมจริยธรรมไว้ในวิชาที่สอนมักไม่ได้ผล หากจะทำให้ชัด ทุกวิชาต้องปรับคำอธิบายรายวิชาให้ระบุชัดเจนว่า มีหน่วยการเรียนรู้เรื่องเพศในรายวิชานั้นๆ และเป็นความรับผิดชอบของผู้สอนที่ต้องจัดการเรียนรู้อย่างจริงจัง”

ประเด็นนี้อาจเป็นปัญหาของระบบการศึกษาทั้งหมด ในการพัฒนาผู้เรียน หรือจัดการสอนเรื่องคุณค่าและทักษะชีวิต ซึ่งส่วนใหญ่จะถูกระบุไว้ในพันธกิจของ สถานศึกษาทุกระดับ แต่รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้มักเป็นการสอดแทรก หรือ เป็นกิจกรรมเข้าค่ายอบรม

สำหรับการสอนรายวิชาเพศศึกษารอบด้านของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างจากการสอนวิชาในลักษณะเดียวกัน ดังความเห็นของ ผศ.อุษณีย์ เย็นสบาย มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ที่ว่า

“มีการสอนรายวิชาพฤติกรรมมนุษย์ ซึ่งเป็นวิชาบังคับพื้นฐานในหมวด General Education ที่มีแก่นความคิดและเป้าหมายคล้ายคลึงกับรายวิชาเพศศึกษา รอบด้าน คือมุ่งไปที่การพัฒนาคนมนุษย์จากภายในของตนเอง ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของ ความเป็นคนในฐานะปัจเจก แต่รูปแบบและกระบวนการสอนแตกต่างกัน โดยทั่วไป วิชานี้ผู้เรียนจะได้เรียนเนื้อหาในเชิงหลักการหรือทฤษฎีจากในห้องเรียน แต่ กระบวนการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านเป็นการออกแบบกิจกรรมในลักษณะของ Backward Design โดยวิเคราะห์เหตุการณ์จริง และเป็นโจทย์ที่ใกล้ตัววัยรุ่น แล้ว กำหนดผลหรือความเปลี่ยนแปลงที่ต้องการ นำมาเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการ เรียนรู้ เป็นการเรียนหรือทำความเข้าใจจากสิ่งใกล้ตัวไปหาข้อสรุปเชิงทฤษฎี”

รายวิชาเพศศึกษารอบด้านจึงเป็นตัวอย่งที่ชัดเจนในเรื่องรูปแบบและวิธี สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และยังเป็นตัวอย่างของการสร้างความเข้าใจ ต่อลักษณะกระบวนการเรียนรู้ที่นำไปสู่การกำหนดคุณค่าในตัวผู้เรียน เพราะการ ออกแบบกิจกรรมจะส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยใช้คำถามกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ และการสร้างบรรยากาศที่ไว้วางใจต่อกัน เพื่อทบทวนคุณค่าและทัศนคติต่อเรื่องเพศ วิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น และผู้เรียน มีข้อสรุปด้วยตนเอง ไม่ใช่เน้นการถ่ายทอดข้อปฏิบัติเรื่องเพศให้ผู้เรียนรับฟัง เพียงฝ่ายเดียว

ในส่วนของอาจารย์ผู้สอนที่เข้าใจวิธีจัดการเรียนรู้อิงของเพศศึกษารอบด้านแล้ว และได้ช่วยกันผลักดันการบรรจุรายวิชาเพศศึกษารอบด้านเข้าสู่สภามหาวิทยาลัย พบว่า อาจารย์เหล่านี้สามารถอธิบายให้สภามหาวิทยาลัยเห็นความจำเป็นของการบรรจุวิชานี้ลงในหลักสูตรการผลิตครูได้อย่างชัดเจน โดยอธิบายให้เห็นความแตกต่างระหว่างเพศศึกษารอบด้านกับรายวิชาเพศศึกษา ที่บรรจุไว้ก่อนแล้วในสาขาวิทยาศาสตร์ รวมทั้งชี้ให้ผู้บริหารมหาวิทยาลัยเห็นความสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ให้ครบทั้ง ๑๑ หน่วยการเรียนรู้ คำอธิบายจากอาจารย์ผู้สอนในโครงการฯ เหล่านี้มีผลอย่างมากต่อการพิจารณาอนุมัติบรรจุหลักสูตรของสภามหาวิทยาลัย

ข้อค้นพบสำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ อาจารย์ผู้สอนในโครงการฯ ไม่ได้เลือกสอนเฉพาะกิจกรรมในหัวข้อพัฒนาการด้านร่างกายและการคุมกำเนิด โดยผู้สอนเริ่มให้น้ำหนักมากขึ้นกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่การกำหนดคุณค่าในตนเองของผู้เรียนมากกว่าเรื่องการป้องกันการตั้งครรภ์หรือป้องกันโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์เท่านั้น

๔.๒ กระบวนการผลิตครูเพศศึกษา “พันธุ์ใหม่” ภายใต้โครงสร้างของคณะครุศาสตร์

เป้าหมายหนึ่งของโครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้อิงเพศศึกษารอบด้าน คือ การผลักดันให้มีการบรรจุหลักสูตรรายวิชาเพศศึกษารอบด้าน ภายใต้โครงสร้างโปรแกรมวิชาของคณะครุศาสตร์ จากการดำเนินงานที่ผ่านมา พบว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๔ แห่ง ได้แก่ เชียงราย กาญจนบุรี นครศรีธรรมราช และจันทราเกษมสามารถยื่นเสนอต่อสภามหาวิทยาลัย เพื่อขออนุมัติการบรรจุรายวิชาเพศศึกษารอบด้านลงในแต่ละโปรแกรมวิชา โดยใช้ชื่อวิชาแตกต่างกันไป เช่น เพศศึกษาสำหรับครู เพศศึกษารอบด้าน เพศวิถี ฯลฯ

มรภ.กาญจนบุรี และ มรภ.เชียงใหม่ ได้บรรจุรายวิชาเพศศึกษาสำหรับครู เป็นวิชาเลือก ส่วน มรภ.จันทระเกษมเสนอสภามหาวิทยาลัย เพื่อบรรจุในสาขาวิชา จิตวิทยาองค์การ และ มรภ.นครศรีธรรมราช ได้รับอนุมัติให้บรรจุในหมวดเบ็ดเตล็ด กลุ่มวิชาชีพครู (เลือก)

ส่วนมหาวิทยาลัยราชภัฏอีก ๖ แห่งที่ร่วมโครงการนำร่องฯ ยังไม่มีการ บรรจุรายวิชาเพศศึกษารอบด้าน โดยบางแห่งมีการขยายผล เช่น จัดอบรมระยะสั้น ให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ ๑ และชั้นปีอื่น โดยใช้งบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัย ฯลฯ แต่ก็ยังไม่มีการสอนต่อเนื่องสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ อย่างไรก็ตาม ใ้ อาจารย์ มรภ.หลายแห่งที่ผ่านการอบรมในโครงการฯ ได้แสดงบทบาทในการให้บริการวิชาการแก่ชุมชน คือ การจัดอบรมครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการ ศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้งบประมาณจากท้องถิ่น ผ่านการประสานงานติดต่อและ รับผิดชอบโดยหน่วยงานที่ยื่นเสนอให้จัดการอบรม เช่น จากองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด (พมจ.) ฯลฯ

ประสบการณ์ในโครงการ ทำให้ทราบว่า การบรรจุหลักสูตร “**เพศศึกษา รอบด้าน**” ของมหาวิทยาลัยราชภัฏ จะพิจารณาตามหลักเกณฑ์ของสภามหาวิทยาลัย เช่น เนื้อหาและโครงสร้างของรายวิชา ความพร้อมของทีมงานอาจารย์ ที่จะยื่นเสนอ ฯลฯ และการพิจารณายังขึ้นอยู่กับผู้สอนรายวิชาเพศศึกษาด้วยเช่นกัน ว่า จะเสนอให้เป็นส่วนหนึ่งของโครงสร้างการผลิตครูใหม่ และบรรจุในหมวดวิชาชีพครู หรือเป็นการจัดการเรียนรู้สำหรับนักศึกษาทั่วไปให้ได้เรียน หรือระบุให้เป็นวิชาเลือกเสรี ตามสถานการณ์ของนักศึกษาที่กำลังปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตค่อนข้างมาก โดยเฉพาะนักศึกษาช่วงชั้นปี ๑ ซึ่งหลายคนต้องออกมาใช้ชีวิตตามลำพัง มีโอกาสคบเพื่อนต่างเพศมากขึ้น นอกจากนั้น มหาวิทยาลัยบางแห่งได้ปรับให้มีเนื้อหา “**เพศศึกษารอบด้าน**” อยู่ในหลักสูตรปฐมนิเทศสำหรับนักศึกษาชั้นปีอื่นๆ ด้วย

สำหรับการบรรจุรายวิชาเพศศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของการผลิตครูใหม่ โดยกำหนดเป็นรายวิชาเลือกเสรีหรือบังคับเรียนสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ คือ ให้เรียน ๑ ภาคเรียน แล้วฝึกสอนในชั้นปีสุดท้ายพบว่า ความเข้าใจของนักศึกษา ต่อเนื้อหาเพศวิถีที่ซับซ้อน เช่น ความหลากหลายทางเพศ ทักษะคิดต่อเพศสภาพ (Gender) สิทธิทางเพศ ความรุนแรงทางเพศ ฯลฯ เป็นข้อจำกัดของนักศึกษา ที่ต้องนำเนื้อหาข้างต้นไปประยุกต์เพื่อจัดทำแผนการเรียนรู้ให้เหมาะกับนักเรียนที่กำลังก้าวเข้าสู่วัยรุ่นในสถานศึกษาที่ตนเองต้องไปฝึกสอน

อีกทั้งการนำกระบวนการเรียนรู้แบบแลกเปลี่ยนประสบการณ์ไปใช้ในชั้นเรียนต้องอาศัยการเตรียมตัวและแม่นยำในหลักการ รวมทั้งต้องสร้างความมั่นใจให้นักศึกษาเห็นว่าการฝึกสอนเป็นโอกาสที่ตนเองจะได้ฝึกฝนทักษะการเป็น “ผู้จัดการเรียนรู้” มิใช่ “ผู้สั่งสอน” ที่คุ้นเคยอยู่แล้ว

ดังนั้น การบรรจุรายวิชาเพศศึกษารอบด้านสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ควรปรับการจัดการเรียนรู้ให้เป็นลำดับ โดยจัดแยกเนื้อหาจากประเด็นที่ไม่ซับซ้อนไปสู่เนื้อหาที่ซับซ้อน และจัดการเรียนรู้ให้ต่อเนื่อง โดยจัดให้เรียนตั้งแต่ ชั้นปี ๑ ถึงปีสุดท้าย และเชื่อมโยงกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ตั้งแต่การออกสังเกตการสอน การสำรวจข้อมูล การจัดทำแผนการสอน และการออกฝึกสอน เพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ และมีความพร้อมในการสอนมากขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป

บทเรียนอีกประการหนึ่งในกระบวนการบรรจุหลักสูตรคือ ในช่วงของการดำเนินงานโครงการฯ ที่ผ่านมา มหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ได้ปรับโครงสร้างหลักสูตรของสถาบันไปแล้ว และแนวทางการจัดการเสนอหลักสูตรต่อสภามหาวิทยาลัยแต่ละแห่งก็แตกต่างกัน เช่น บางมหาวิทยาลัยต้องจัดการสำรวจความต้องการและสภาพปัญหาของชุมชนท้องถิ่นไปประกอบการพิจารณา บางมหาวิทยาลัยต้องรอให้ถึงวาระการปรับปรุงหลักสูตรของมหาวิทยาลัยทุก ๕ ปี ในขณะที่บางมหาวิทยาลัยก็สามารถดำเนินการได้เลย

นอกจากนี้ การบรรจุเพศศึกษาเป็นรายวิชาเลือกเสรีเพียง ๑ วิชา พบว่ามีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนสำหรับนักศึกษาทั่วไป มากกว่าการผลิตครูผู้สอนเพศศึกษารอบด้าน

ผลงานของ..รุ่นพี่..ปี 5

..“คณะครุศาสตร์”..

วิภาดา ภูมิลำเนา... (Caption text is partially obscured)

“**ผ**... (Text is partially obscured)

... (Text is partially obscured)

... (Text is partially obscured)

2แม่พิมพ์วัยโจ๋ มุ่งมั่นครูเพศศึกษา

... (Text is partially obscured)

... (Text is partially obscured)

... (Text is partially obscured)

... (Text is partially obscured)

วันที่: ... (Text is partially obscured)

การคัดเลือกผู้พิทักษ์รวมด้าน : กรณีนวัตกรรมราชภัฏนครศรีธรรมราช

ในปี พ.ศ. ๒๕๔๙ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราชมีอาจารย์จากคณะครุศาสตร์เข้ารับการอบรมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านจำนวน ๔ คน ซึ่งได้จัดการเรียนการสอนวิชาเพศศึกษารอบด้านสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ ๓ วิชาเอกวิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา และอังกฤษ ในภาคเรียน ๒/๒๕๔๙

ต่อมา ในภาคเรียน ๑/๒๕๕๐ กลุ่มอาจารย์ดังกล่าวได้จัดการเรียนเพศศึกษาให้กับนักศึกษาชั้นปีที่ ๓ เพิ่มเติมอีกสำหรับนักศึกษากลุ่มวิชาเอกภาษาไทย และปฐมวัย รวมจำนวนนักศึกษาชั้นปีที่ ๓ ที่ผ่านหลักสูตรทั้งหมด ๑๐๘ คน

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้รับการอนุมัติบรรจรายวิชาเพศศึกษารอบด้านเป็นรายวิชาในหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต หมวดเบ็ดเตล็ด กลุ่มวิชาชีพรู (เลือก) รหัสวิชา ๑๐๐๓๐๑๑ จำนวน ๓ หน่วยกิต และกำหนดเป็นเกณฑ์การฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู โดยระบุตัวบ่งชี้ว่า **“ความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน”**

ในภาคเรียน ๒/๒๕๕๐ ต่อเนื่องถึงภาคเรียน ๑/๒๕๕๑ มีนักศึกษารุ่นแรกที่ได้้ออกฝึกสอนรายวิชาเพศศึกษารอบด้านควบคู่กับการฝึกสอนวิชาเอกในโรงเรียนสังกัด สพฐ. จำนวน ๑๗ โรงเรียนจังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้งนี้ คณะครุศาสตร์ มรภ.นครศรีธรรมราชได้เตรียมความพร้อมโรงเรียน สพฐ. ดังกล่าว โดยจัดประชุมชี้แจงผู้อำนวยการโรงเรียนและรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการจำนวน ๒๖ คน และอบรมครูพี่เลี้ยงจำนวน ๔๓ คน เพื่อสนับสนุนการฝึกสอนของนักศึกษา คณะครุศาสตร์ยังได้ส่งอาจารย์เข้ารับการอบรมจากองค์การแพชเพิ่มเติมอีก ๔ คน

ในปี พ.ศ. ๒๕๕๑ ผลการติดตามนิเทศ (โคช) นักศึกษา พบว่านักศึกษาฝึกสอนยังขาดความมั่นใจต่อการจัดการเรียนรู้ในบางกิจกรรม ดังนั้น คณะอาจารย์จึงนำผลดังกล่าวไปใช้ในการวางแผนปรับปรุงหลักสูตรรายวิชาเพศศึกษารอบด้าน และให้นักศึกษามีโอกาสฝึกสอนและจัดทำแผนการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับนักเรียนสังกัดสพฐ. มากขึ้น นอกจากนี้ มรภ.นครศรีธรรมราชยังมีแนวทางการขยายผลโดยจัดการอบรมเพิ่มเติมแก่อาจารย์คณะครุศาสตร์ รวมถึงอาจารย์ภาคคณะหรือสาขาวิชาอื่นที่เกี่ยวข้องกับการสอนเพศศึกษารอบด้าน และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู

๔.๓ การสนับสนุนการสอนเพศศึกษารอบด้านของนักศึกษาฝึกสอนในโรงเรียน

การฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาคณะครุศาสตร์ในแต่ละสาขาวิชา จะมี “ครูพี่เลี้ยง” ซึ่งเป็นครูประจำวิชาที่ตรงกับสาขาวิชาของนักศึกษา ได้แก่ ครูผู้สอนวิชาภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ปฐมวัย เป็นต้น ครูพี่เลี้ยงนี้มีบทบาทให้ความช่วยเหลือ คำแนะนำแก่นักศึกษาฝึกสอนเกี่ยวกับการสอนรายวิชาดังกล่าวตลอดช่วงเวลาการฝึกสอน

ด้านการเตรียมโรงเรียนสังกัดการศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับการรับนักศึกษาที่จะออกฝึกสอนรายวิชาเพศศึกษารอบด้านก็เช่นเดียวกัน อาจารย์ผู้รับผิดชอบจากคณะครุศาสตร์ต้องประสานงานกับหัวหน้าฝ่ายฝึกประสบการณ์วิชาชีพของคณะฯ เพื่อแจ้งให้ทราบเกี่ยวกับการฝึกสอน และจัดประชุมชี้แจงกับผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสพฐ. ที่นักศึกษาจะเข้าไปฝึกสอน รวมทั้งเพื่อกำหนดชั่วโมงสอนเพศศึกษารอบด้านให้ได้อย่างน้อย ๔ คาบเรียนต่อ ๑ ภาคการศึกษา และประสานงานกับครูพี่เลี้ยงเพื่อช่วยเหลือและสนับสนุนการสอนของนักศึกษา โดยครูพี่เลี้ยงจะได้รับการอบรมเพื่อเตรียมความพร้อม และสร้างความเข้าใจถึงความจำเป็นของการสอนเพศศึกษาที่ถือว่า สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งเข้าใจแนวคิด

เบื้องต้นเกี่ยวกับพฤติกรรมการพัฒนาเยาวชนเชิงบวก และการจัดการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทั้งนี้ ได้กำหนดสัดส่วนครูพี่เลี้ยง ๑ คนต่อนักศึกษาฝึกสอน ๑-๒ คน ซึ่งครูพี่เลี้ยงส่วนใหญ่เป็นครูสาระวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา และครูแนะแนว

ครูพี่เลี้ยงมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการสอนเพศศึกษาของนักศึกษาฝึกสอน โดยทำหน้าที่ตรวจแผนการสอน ติดตามนิเทศการสอนรายวิชาเพศศึกษารอบด้าน สังเกตการสอนในชั้นเรียน และบางครั้งก็ช่วยสอนในบางเนื้อหาที่นักศึกษายังไม่เข้าใจหรือมั่นใจ

ขณะเดียวกัน ครูพี่เลี้ยงยังได้เรียนรู้และมีความเข้าใจจากการเห็นตัวอย่างการสอนรายวิชาเพศศึกษารอบด้านอย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น เนื่องจากครูพี่เลี้ยงได้รับการอบรมระยะสั้นเพียง ๓ วัน ซึ่งไม่ใช่หลักสูตรอบรมการเป็นผู้จัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านที่นักศึกษาครูศาสตร์ได้ผ่านประสบการณ์การเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องมามากกว่า

ดังที่กล่าวมา บทบาทที่สำคัญอีกประการหนึ่งของครูพี่เลี้ยงคือ การช่วยนักศึกษาฝึกสอนอธิบายเนื้อหาเพศศึกษาบางเรื่องที่นักศึกษาไม่มั่นใจ ระหว่างฝึกสอนในชั้นเรียน การที่ครูพี่เลี้ยงได้สังเกตการณ์การฝึกสอนของนักศึกษา ยังถือเป็นโอกาสที่ครูพี่เลี้ยงได้เรียนรู้วิธีการและเนื้อหาเพศศึกษารอบด้านที่เกิดขึ้นจริงในชั้นเรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่ครูผู้สอนส่วนใหญ่ในโรงเรียนอาจยังไม่เข้าใจและไม่ได้ฝึกทักษะการจัดการเรียนรู้แบบนี้มาก่อน

ดังนั้น โรงเรียนที่ครูพี่เลี้ยงไม่ได้รับการอบรมเตรียมความพร้อมย่อมส่งผลต่อโอกาสการจัดการสอนเพศศึกษาของนักศึกษาว่า จะได้สอนหรือไม่ หรือสอนแล้วได้ผลอย่างไร เพราะแม้ว่าผู้บริหารได้รับทราบและอนุญาตให้มีการฝึกสอนวิชาเพศศึกษาแล้วก็ตาม หากนักศึกษาฝึกสอนพบปัจจัยที่ว่า ครูคนอื่นในโรงเรียนยังไม่เข้าใจเป้าหมายและสาระเนื้อหาเพศศึกษารอบด้าน และหากไม่ได้รับความช่วยเหลือจากครูพี่เลี้ยง ก็ยิ่งทำให้การฝึกสอนไม่เป็นไปตามที่วางแผนไว้

จากการติดตามและพูดคุยกับครูพี่เลี้ยงและนักศึกษาฝึกสอน มีกรณีตัวอย่างที่สะท้อนให้เห็นถึงบทบาทการสนับสนุนของครูพี่เลี้ยงในโรงเรียนขนาดใหญ่แห่งหนึ่ง ซึ่งมีนักเรียนส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง พบว่า มีครูในโรงเรียนที่ไม่เห็นด้วย และคัดค้านการสอนเพศศึกษาของนักศึกษา เพราะเห็นว่าไม่เหมาะสมสำหรับนักเรียนผู้หญิง

จากสถานการณ์ดังกล่าว ครูพี่เลี้ยงที่ผ่านการอบรมจากคณะครุศาสตร์ ได้นำแผนการสอนเพศศึกษารอบด้าน เข้าที่ประชุมชี้แจงต่อรองผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการของโรงเรียนและคณะครู ซึ่งทำให้นักศึกษาค้นดังกล่าวสามารถสอนเพศศึกษาได้ต่อไป

เช่นเดียวกับโรงเรียนอีกแห่งหนึ่งที่ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม ครูในโรงเรียนจึงวิตกกังวล และไม่เห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษารอบด้าน ครูพี่เลี้ยงก็มีบทบาทสำคัญในการแนะนำชี้แจงแผนการสอนเพศศึกษารอบด้าน และวิเคราะห์ให้คณะครูในโรงเรียนเข้าใจจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งพบว่าไม่ขัดแย้งกับหลักศาสนา นับเป็นความพยายามของครูพี่เลี้ยงที่เห็นความสำคัญของเพศศึกษา โดยช่วยสร้างความเข้าใจและลดความกังวลของครูคนอื่นในโรงเรียน

ดังนั้น ครูพี่เลี้ยงจึงมีส่วนสำคัญในกระบวนการฝึกสอนรายวิชาเพศศึกษาของนักศึกษาครุศาสตร์ และมีส่วนสนับสนุนให้เกิดการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านในโรงเรียน โครงการฯ จึงเสนอว่า ควรคัดเลือกครูผู้สอนวิชาที่เกี่ยวข้องหรือสอดคล้องกับเพศศึกษารอบด้าน เพื่อเข้าอบรมเตรียมความพร้อมในการเป็นครูพี่เลี้ยงนักศึกษา เช่น ครูสุขศึกษา ครูแนะแนว ครูที่ปรึกษา เป็นต้น

๔.๔ การส่งเสริมบทบาทของมหาวิทยาลัยราชภัฏสู่การเป็นแหล่งบริการ วิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ยุคดิจิทัล

การพัฒนาท้องถิ่นโดยการให้บริการวิชาการ เป็นภารกิจหลักอย่างหนึ่งของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่ถือว่ากระจายสู่ท้องถิ่นมากที่สุด การสนับสนุนให้เกิดการจัดหลักสูตรฝึกอบรมบริการชุมชน โรงเรียน และผู้สนใจทั่วไป นับเป็นช่องทางหนึ่งที่ มรภ. จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

ที่ผ่านมา โครงการฯ ได้จัดอบรมอาจารย์ครุศาสตร์ของ มรภ. ทั้ง ๑๐ แห่ง แห่งละ ๔ คน และสนับสนุนคณะอาจารย์ดังกล่าวให้นำแนวคิดด้านการจัดการเรียนรู้ยุคศึกษารอบด้านสู่การขยายผลด้านบริการวิชาการชุมชน โดยเข้าร่วมเป็นภาคีเครือข่ายการทำงานภายใต้โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจในแต่ละจังหวัด

แต่ก็พบว่า มีปัจจัยภายในบางประการที่ทำให้การขยายงานเทศศึกษา รอบด้านในท้องถิ่นได้ผลค่อนข้างจำกัด เช่น ภาระงานสอนของอาจารย์ที่มีมาก หน่วยงานต่างๆ ภายในมหาวิทยาลัยราชภัฏที่มุ่งให้บริการชุมชนยังขาดการทำงานที่เชื่อมโยงกันกับงานเทศศึกษา และอาจารย์ มรภ. ที่ร่วมโครงการฯ ส่วนหนึ่งยังเห็นว่า เทศศึกษาเป็นวิชาพื้นฐานในคณะวิทยาศาสตร์มากกว่าครุศาสตร์ อาจารย์ผู้สอนจึงเห็นว่า ไม่สอดคล้องกับแนวการพัฒนาความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านของ อาจารย์สาขาครุศาสตร์ หรือการทำผลงานวิชาการเพื่อเลื่อนวิทยฐานะ ฯลฯ

นอกจากปัจจัยภายในที่มีผลต่อการขยายผลการจัดการเรียนรู้ยุคศึกษารอบด้านให้เป็นบริการวิชาการชุมชนแล้ว ปัจจัยภายนอกคือ การเป็นที่รู้จักหรือยอมรับบทบาทของสถานศึกษาในจังหวัดก็มีผลด้วยเช่นกัน กรณีของมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง ซึ่งมีบทบาทโดดเด่นในการเป็นภาคีร่วมกับสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง ซึ่งเป็นองค์กรภาคีดำเนินงานเทศศึกษา (Node) ในภาคเหนือ อาจารย์ มรภ. ลำปาง ได้ร่วมเป็นคณะทำงานด้านวิชาการ ดำเนินการจัดอบรม

เพื่อพัฒนาศักยภาพครูประจำการ ซึ่งก็คือครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้สามารถจัดกระบวนการเทศศึกษารอบด้านแก่นักเรียนได้ คณะอาจารย์ มรภ.ลำปาง จึงเป็นที่รู้จักและยอมรับในจังหวัดลำปาง และจังหวัดใกล้เคียง

อย่างไรก็ตาม หากจะส่งเสริมให้มหาวิทยาลัยราชภัฏเป็นหน่วยบริการสำหรับชุมชนด้านเทศศึกษารอบด้านต่อไป โครงการฯ ควรจัดทำเป็นภารกิจหรือข้อตกลงร่วมกับมหาวิทยาลัย โดยเชื่อมโยงงานเทศศึกษาเข้าสู่โครงสร้างหรือระบบของมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาทุกคนได้เรียนเทศศึกษาและขยายผลจากการเรียนการสอนในชั้นเรียน ให้ครอบคลุมทั้งการบริการชุมชนและการวิจัยพัฒนาต่อไป

ความท้าทายประการหนึ่งคือ จะทำอย่างไรให้บุคลากรทุกฝ่ายใน มรภ.ตระหนักว่าเทศศึกษาเป็นภารกิจหนึ่งของมหาวิทยาลัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษาและประชาชนในท้องถิ่น มิใช่ “งานนอก” หรือ “โครงการพิเศษ”

ผลสะท้อนจากการดำเนินโครงการ

เมื่อโครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา ดำเนินการถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๕๑ มีนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ชั้นปีที่ ๓ ผ่านการเรียนรู้เพศศึกษา รอบด้านรวมทั้งสิ้นจำนวน ๙๐๐ กว่าคน นักศึกษาที่ได้ผ่านหลักสูตรแล้วจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ลำปาง จันทรเกษม และกาญจนบุรี ได้ออกฝึก ประสบการณ์สอนเพศศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐานของแต่ละพื้นที่ในภาคเรียน ๒/๒๕๕๐ และต่อมามหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา อุบลราชธานี เพชรบุรี จอมบึง นครศรีธรรมราช และยะลา ได้ส่ง นักศึกษาออกฝึกประสบการณ์สอนในภาคเรียน ๑/๒๕๕๑

ผลการติดตามสังเกตการสอนและพูดคุยกับนักศึกษายัง พบว่า

- * นักศึกษาฝึกสอนได้รับการยอมรับให้ฝึกสอนรายวิชาเพศศึกษารอบด้าน ในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ จัดเป็นกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน กิจกรรมแนะแนว หรือการสอนเต็มรูปแบบในช่วงโมงว่าง
- * นักศึกษาฝึกสอนแต่ละคนสอนได้ไม่ต่ำกว่า ๑๐ คาบในหนึ่งภาคเรียน โดยใช้แผนกิจกรรมในหลักสูตรก้าวต่างๆ ช่วงชั้นที่ ๓ (ม.๑-๓) และ ๔ (ม.๔-๖) ส่วนโรงเรียนระดับประถมศึกษา นักศึกษาฝึกสอนได้นำ หลักสูตรของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน^๔ มาปรับใช้ ในการสอน
- * นักศึกษาฝึกสอนสะท้อนว่า โรงเรียนส่วนหนึ่งให้ความร่วมมือในการจัดการเรียนการสอน โดยครูพี่เลี้ยงมีบทบาทในการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ แต่ก็พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูคนอื่นๆ ในสถาน ศึกษาบางแห่งยังไม่เห็นด้วยกับการสอนเพศศึกษา ถึงแม้ว่าจะมี

^๔ เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๔ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ร่วมกับ กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข สนับสนุนโดยกองทุนโลก ได้ร่วมกันจัดพิมพ์ “แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษา” สำหรับนักเรียน ช่วงชั้นที่ ๑ (ป.๑-๓) ช่วงชั้นที่ ๒ (ป.๔-๖) ช่วงชั้นที่ ๓ (ม.๑-๓) และช่วงชั้นที่ ๔ (ม.๔-๖) และได้จัดพิมพ์เผยแพร่เพิ่มเติม อีกในปี พ.ศ. ๒๕๕๐

นโยบายสนับสนุนจากส่วนกลาง ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และมีครูพี่เลี้ยงช่วยอธิบายความจำเป็นที่ต้องจัดการเรียนรู้ และวัตถุประสงค์ของแผนที่ใช้จัดการเรียนรู้แล้วก็ตาม

- * ประสบการณ์จากการฝึกสอนทำให้ครูรุ่นใหม่ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เนื่องจากเห็นว่าสอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน และช่วยปลูกฝังทัศนคติหรือพื้นฐานความคิดแก่ผู้เรียนว่าเรื่องเพศสามารถสอนได้ตั้งแต่วัยเด็ก แต่การเรียนรู้ที่ผ่านมาของเด็กและเยาวชนกลับถูกทำให้เข้าใจว่า เรื่องเพศเป็นเรื่องไกลตัว ยังไม่ถึงวัยที่ต้องเรียนรู้ หรือสมควรรู้เมื่อแต่งงานแล้ว
- * ในภาพรวม นักศึกษาฝึกสอนส่วนใหญ่ต่างได้รับการยอมรับจากผู้บริหาร ครูพี่เลี้ยง ของโรงเรียนที่ไปฝึกสอน ในด้านความสามารถในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านได้เป็นอย่างดี

๖.

ความท้าทายต่อการดำเนินโครงการในอนาคต

๖.๑ ทักษะต่อพฤติกรรมและศักยภาพของเยาวชน

แนวทางจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านที่ภาคีเพศศึกษาในโครงการก้าวอย่างเข้าใจดำเนินการอยู่นี้ ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการเคารพสิทธิการเรียนรู้ของผู้เรียน และส่งเสริมมุมมองเชิงบวกต่อการพัฒนาผู้เรียนที่เป็นเยาวชน

จากการทำงานร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ พบว่า มีอาจารย์บางส่วนยังรู้สึกกังวลใจว่า เพศศึกษารอบด้านจะทำให้เยาวชนมีเพศสัมพันธ์กันมากขึ้น และส่วนหนึ่งคิดว่า นักศึกษายังไม่สามารถตัดสินใจอย่างรอบคอบได้ด้วยตนเอง ทักษะดังกล่าวนับว่าไม่แตกต่างจากคนอื่นๆ ในสังคมที่เห็นว่า เพศศึกษาเป็นการชี้โพรงให้กระรอก และควรใช้มาตรการควบคุมห้ามปรามมากกว่า

สังเกตได้จากแนวทางการดูแลวิถีชีวิตของนักเรียนนอกเวลาเรียน ด้วยการสอดส่องพฤติกรรมทางเพศ การจัดระเบียบหอพักรอบมหาวิทยาลัย การกำหนดระเบียบควบคุมการแต่งกาย อีกนัยหนึ่งก็เป็นการสะท้อนว่า ระบบการศึกษาไทยโดยรวมยังไม่ค่อยประสบผลสำเร็จในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้เยาวชนคิด ตัดสินใจ และแสดงออกได้อย่างถูกกาลเทศะด้วยดุลพินิจของตนเอง และกรอบวิธีคิดด้านการพัฒนาเยาวชนเชิงบวกยังมีผลจำกัดต่อผู้เกี่ยวข้องกับการทำงานพัฒนาเยาวชน

๖.๒ การร่วมรณรงค์กลยุทธ์การผลิตครูเพศศึกษา และขยายผลไปยังมหาวิทยาลัยราชภัฏอื่นๆ

การดำเนินโครงการพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน สำหรับนักศึกษาคณะครุศาสตร์ในระยะแรกซึ่งเริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๙ โดยการทำงาน ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครหรือยุทธยาร่วมกับองค์การแพช ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น

ทำให้เห็นถึงรูปแบบการผลิตครูเพศศึกษารอบด้านอย่างเป็นระบบ กล่าวคือนักศึกษาโครงการผลิตครู ๕ ปีที่ผ่านหลักสูตรรายวิชาเพศศึกษารอบด้านรุ่นแรก มีความสามารถเป็นผู้จัดการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาระดับพื้นฐาน และอาชีวศึกษาได้

อย่างไรก็ตาม หลักสูตรรายวิชาเพศศึกษารอบด้านสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ ยังต้องได้รับการปรับปรุงในด้านการจัดให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการสอน และเรียนรู้เนื้อหาอย่างเป็นลำดับและต่อเนื่องตั้งแต่ชั้นปีที่ ๑ กระทั่งมีการออกฝึกสอน

๖.๓ การมีแหล่งเรียนรู้และบริการชุมชนด้านเพศศึกษารอบด้าน

ด้วยภารกิจของมหาวิทยาลัยราชภัฏด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่นและการผลิตครู บทเรียนจากโครงการฯ สะท้อนให้เห็นถึงจุดอ่อนของการสร้างการเรียนรู้เรื่องเพศ ที่พบว่าค่านิยม ความเชื่อ ทางสังคมวัฒนธรรมไม่สอดคล้องกับวิถีชีวิตทางเพศของผู้คนในสมัยปัจจุบัน ดังจะเห็นได้ชัดเจนจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อเอชไอวี/เอดส์ที่เพิ่มขึ้นในกลุ่มเยาวชนหญิง อันเนื่องมาจากค่านิยมเกี่ยวกับเรื่องเพศ การให้คุณค่า และการเรียนรู้ที่ไม่เท่าเทียมกันระหว่างเพศชายและหญิง

โจทย์สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏซึ่งเป็นหน่วยงานวิชาการในระดับท้องถิ่น คือ บทบาทในการทำงานเพื่อป้องกันและเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับเยาวชน ให้มีทักษะชีวิต ทักษะสังคม ในการป้องกันตนเองจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การรับมือกับขบถและชีวิตตนเองและคนรอบข้างให้มีความสุขและปลอดภัยทั้งกายและจิตใจ รวมทั้งพัฒนาครูผู้สอนเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจ และทักษะการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของเยาวชนและเท่าทันกับสถานการณ์ปัจจุบัน

๖.๔ การพัฒนาองค์ความรู้ด้านเพศวิถีและการพัฒนาเยาวชน

การทำงานวิจัยจะช่วยให้เกิดผลที่สามารถนำไปใช้เพื่อการปรับปรุงวิธีการทำงานกับเยาวชน และการแก้ไขปัญหาอันเกิดจากผลกระทบด้านลบจากการมีเพศสัมพันธ์ และลดมายาคติของสาธารณชนที่มีต่อเยาวชน เพื่อให้เกิดมุมมองต่อการทำงานพัฒนาศักยภาพ ให้โอกาสเยาวชนมีพื้นที่ทางสังคม และมีส่วนร่วมในฐานะที่เป็นหุ้นส่วนที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาสังคมเช่นเดียวกับผู้ใหญ่ งานวิจัยด้านเพศวิถีและการพัฒนาเยาวชนยังมีข้อจำกัดคือ ขาดความหลากหลายเพื่อสะท้อนเพศวิถีของคนในชุมชน หรือกลุ่มคนต่างๆ รวมถึงงานวิจัยส่วนใหญ่ยังเป็นการสำรวจหรือศึกษาสภาพปัญหามากกว่าการวิจัยพัฒนาที่ทำให้เห็นถึงศักยภาพของเยาวชน

หมายเหตุ

เนื้อหาในเอกสารนี้ เรียบเรียงจาก

- ✳ การจัดประชุมสรุปบทเรียนโครงการ จำนวน ๓ ครั้ง จัดโดยมหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยาและองค์การแพธ คือ
 - ครั้งที่ ๑ : วันที่ ๒๐-๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ โรงแรมริเวอร์ไซด์
 - ครั้งที่ ๒ : วันที่ ๑๐-๑๑ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ โรงแรมหลุยส์ เทเวรีน
 - ครั้งที่ ๓ : วันที่ ๒๕-๒๗ มีนาคม ๒๕๕๑ ณ โรงแรมปรีณิสตัน ปาร์ค สุท
- ✳ การสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องและตัวแทนอาจารย์ และนักศึกษาในโครงการ ได้แก่
 - ๑) คณบดี
 - ๒) อาจารย์ที่ผ่านการอบรมเป็นผู้จัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน จากองค์การแพธ และได้จัดการเรียนการสอนนักศึกษาชั้นปีที่ ๓
 - ๓) อาจารย์ในคณะครุศาสตร์ที่ไม่ผ่านการอบรม
 - ๔) นักศึกษาสาขาครุศาสตร์ที่ได้เรียนหลักสูตรเพศศึกษารอบด้าน
 - ๕) นักศึกษาชั้นปีอื่นที่ไม่ได้เรียน โดยใช้กรอบการประเมินความก้าวหน้าของตนเอง (Self assessment) จากการดำเนินการโครงการซึ่งพัฒนาขึ้นโดย ทีมประเมินผลโครงการภายใต้การสนับสนุนของ Global Fund

บรรณานุกรม

โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ องค์การแพธ. (๒๕๕๐). *คู่มือการจัดการกระบวนการเรียนรู้
เพศศึกษาสำหรับเยาวชนช่วงชั้นที่ ๓ (ม.๑-๓) และ ๔ (ม.๔-๖) (พิมพ์ครั้งที่ ๒).*
กรุงเทพฯ: เออร์เจนท์ แพค.

โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ องค์การแพธ. (๒๕๕๐). *คู่มือฝึกอบรมผู้จัดการเรียนรู้
เพศศึกษาแบบรอบด้าน.* กรุงเทพฯ: เออร์เจนท์ แพค.

โครงการก้าวอย่างอย่างเข้าใจ องค์การแพธ. (๒๕๕๑). *คู่มือหลักสูตรเพศศึกษา
รอบด้านสำหรับนักศึกษาสาขาครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ.* กรุงเทพฯ:
เออร์เจนท์ แพค.

มูลนิธิสร้างความสำเร็จเรื่องสุขภาพผู้หญิง (สคส.). (๒๕๕๑). *แผนงานสร้างเสริม
สุขภาพะทางเพศ.* กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (๒๕๕๐).
*แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพศศึกษา ช่วงชั้นที่ ๑-๒-๓-๔ (พิมพ์
ครั้งที่ ๒).* กรุงเทพฯ: ชุมชนุมนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ภาคผนวก

๑. กรมพลศึกษาเพื่อส่งเสริมการรวมกัน

ชื่อรายวิชา

เพศศึกษารอบด้าน
Comprehensive Sexuality Education

จำนวนหน่วยกิต

๓ หน่วยกิต

คำอธิบายรายวิชา

ความหมาย และขอบข่ายของเพศศึกษา ความสำคัญและความจำเป็นในการเรียนเพศศึกษา ความรู้เรื่องเพศวิถีและองค์ประกอบเรื่องเพศ ได้แก่ พัฒนาการของมนุษย์ สัมพันธภาพทางเพศ ทักษะส่วนบุคคล พฤติกรรมทางเพศ และการแสดงออก สุขภาพทางเพศ สังคมและวัฒนธรรมที่มีบทบาทในการหล่อหลอมวิถีทางเพศ กระบวนการส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องเพศ กระบวนการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา ในสถานศึกษา การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ การฝึกปฏิบัติการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา

วัตถุประสงค์

๑. เกิดกระบวนการทัศนหรือวิธีคิดต่อการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา เป็นเชิงบวก และเข้าใจแนวคิดเรื่องเพศศึกษาแบบรอบด้าน
๒. มีความรู้พื้นฐานเรื่องพัฒนาการวัยรุ่น เพศ และเพศวิถี
๓. มีทักษะการจัดการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียนอย่างมั่นใจ
๔. แลกเปลี่ยนประสบการณ์หรือสร้างกระบวนการเรียนรู้ร่วมกับผู้เรียน ผู้เกี่ยวข้อง

๕. สร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่สนับสนุนการพัฒนาตนเอง และสังคม
๖. วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประยุกต์ใช้ความรู้เพื่อเกิด สุขภาวะในชีวิต

ขอบเขตเนื้อหา

หน่วยที่ ๑	เพศวิถีกับการเรียนรู้ตลอดชีวิต และแนวคิดเพศศึกษา
หน่วยที่ ๒	อนามัยเจริญพันธุ์ : พัฒนาการทางเพศ การตั้งครภร์ และการคุมกำเนิด
หน่วยที่ ๓	สุขภาพทางเพศ เอดส์ และโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
หน่วยที่ ๔	คติ อคติ ค่านิยมเรื่องเพศ/เพศสภาพ
หน่วยที่ ๕	อัตลักษณ์ทางเพศ รสนิยมทางเพศ และความหลากหลายทางเพศ
หน่วยที่ ๖	สัมพันธภาพทางเพศและการแสดงออก
หน่วยที่ ๗	ชีวิตโสด ชีวิตคู่ การแต่งงาน การยุติความสัมพันธ์
หน่วยที่ ๘	ความรุนแรงทางเพศ และการล่วงละเมิดทางเพศ
หน่วยที่ ๙	ครอบครัว
หน่วยที่ ๑๐	อิทธิพลของสื่อ สังคม วัฒนธรรมที่มีผลกระทบต่อเพศวิถี
หน่วยที่ ๑๑	โครงการเยาวชนศึกษา (๔ สัปดาห์)
- ✘ ลงภาคสนาม (fieldwork) เพื่อศึกษาชีวิตวัยรุ่นและบริการทางสังคม
 - ✘ การจัดการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (learner-centered) และการออกแบบการเรียนรู้เพศศึกษา
 - ✘ การออกแบบการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับวัยรุ่น
 - ✘ การสาธิตการจัดกิจกรรมแผนการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้าน

กิจกรรมการเรียนรู้การสอน

การระดมสมอง การอภิปรายกลุ่ม การสาธิตสถานการณ์
จำลองบทบาทสมมติ การอธิบายโดยใช้สไลด์ ภาพนิ่ง วีซีดี
และการจัดสัมมนา หรือนิทรรศการ

การประเมินผลการเรียน

ประเมินจาก

✳ การทดสอบกลางภาค	๒๐
✳ การทดสอบปลายภาค	๑๐
✳ ความร่วมมือในการทำงานกลุ่ม และทักษะสังคม	๔๐
✳ การเข้าชั้นเรียน	๑๕
✳ การประเมินเจตคติก่อน-หลังเรียน	๑๕
รวมคะแนน	๑๐๐

โดยมีเกณฑ์การให้เกรด ดังนี้

A	> ๘๕%	C	๖๕-๖๙%
B+	๘๐-๘๔%	D+	๖๐-๖๔%
B	๗๕-๗๙%	D	๕๕-๕๙%
C+	๗๐-๗๔%	F	< ๕๕%

๒. แนะนำโครงการก้าวร่งอย่างเข้าใจ

ความมีนัยมา นวัตกรรม และเหตุผล

ภายใต้สถานการณ์เอดส์ในช่วงกว่าสิบปีที่ผ่านมา หน่วยงานต่างๆ ในประเทศไทยได้ดำเนินงานเพื่อการป้องกันเอดส์ในกลุ่มเยาวชน และเกิดบทเรียนการทำงานหลายรูปแบบทั้งโครงการจัดอบรมเรื่องเอดส์ โครงการทักษะชีวิต โครงการเพื่อนช่วยเพื่อน โครงการเพศศึกษา เป็นต้น ทว่า โครงการที่ผ่านมาโดยส่วนใหญ่เป็นโครงการนำร่อง หรือโครงการทดลองเพื่อพัฒนารูปแบบในพื้นที่เฉพาะ โดยอาจมีการขยายผลในบางพื้นที่

ดังนั้น องค์การแพธ (PATH) ซึ่งมีประสบการณ์การทำงานเพื่อการป้องกันเอดส์ในกลุ่มต่างๆ รวมทั้งกลุ่มเยาวชนมากกว่า ๑๕ ปี ทั้งนี้ ในช่วง ๑๐ ปีที่ผ่านมา องค์การแพธ (PATH) ได้เริ่มดำเนินงานเรื่องเพศศึกษาในกลุ่มเยาวชนกับสถาบันการศึกษาทั้งในกรุงเทพฯ และจังหวัดบางแห่ง จึงร่วมกับกรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข พัฒนาโครงการเพื่อขยายผลการดำเนินงานเรื่องเพศศึกษาและเอดส์อย่างเป็นระบบให้ครอบคลุมเยาวชนได้ทั่วถึงมากขึ้น โดยนำเสนอโครงการป้องกันเอดส์ในกลุ่มเยาวชนในระบบการศึกษา หรือ “**โครงการก้าวอย่างเข้าใจ**” ซึ่งเป็นโครงการภายใต้ความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงสาธารณสุข เพื่อส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษา และการป้องกันเอดส์ในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา และได้รับการสนับสนุนจากกองทุนโลก เพื่อแก้ไขปัญหาเอดส์ วัณโรค และมาลาเรีย (Global Fund to Fight AIDS, Tuberculosis and Malaria-GFATM)

โครงการ “**ก้าวอย่างเข้าใจ**” นี้ได้รับการอนุมัติในหลักการให้ดำเนินการเป็นเวลา ๕ ปี เริ่มดำเนินการตั้งแต่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๖ จนถึง ๓๐ กันยายน ๒๕๕๑ โดยมีองค์การแพธ (PATH) เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการดำเนินงานร่วมกับองค์กรภาคีเพศศึกษา และมียุทธศาสตร์การทำงาน ดังนี้

- ✱ การผลักดันให้เกิดพันธสัญญาในการพัฒนานโยบายด้านเพศศึกษา และการดำเนินการสู่การปฏิบัติในระบบการศึกษา
- ✱ การสนับสนุนให้เกิดการจัดกระบวนการทำงานและกิจกรรมด้านเพศศึกษา และการป้องกันเอดส์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา
- ✱ การเปิดพื้นที่ทางสังคมเพื่อให้เยาวชนได้แสดงศักยภาพและบทบาท รวมทั้งการส่งเสริมให้เยาวชนใช้ชีวิตทางเพศอย่างรับผิดชอบ
- ✱ การส่งเสริมบรรยากาศทางสังคม โดยการรณรงค์สาธารณะเรื่องเพศ และเอดส์ในวงกว้าง

วัตถุประสงค์ (Objectives)

วัตถุประสงค์ทั่วไป (General Objectives)

เพื่อขยายผลการทำงานเรื่องเพศศึกษาและการป้องกันเอดส์ในกลุ่มเยาวชนในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์เฉพาะ (Specific Objectives)

๑. เพื่อผลักดันให้เกิดการสนับสนุนด้านนโยบายต่อการจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาและเอดส์สำหรับเยาวชนในสถานศึกษา รวมทั้งนโยบาย และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพะทางเพศที่ดีของเยาวชน
๒. เพื่อพัฒนากระบวนการทำงานเพศศึกษาในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ พัฒนาชุดกิจกรรม/แผนการเรียนรู้เพศศึกษาที่สอดคล้อง

กับเยาวชน และพัฒนาเครือข่ายผู้จัดกระบวนการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาให้มีข้อมูลความรู้ ทักษะคติ และทักษะที่จะช่วยให้จัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. เพื่อส่งเสริมให้เกิดพื้นที่สำหรับเยาวชนในการแสดงศักยภาพ และส่งเสริมให้เยาวชนใช้ชีวิตทางเพศอย่างรับผิดชอบ โดยสามารถเข้าถึงอุปกรณ์การป้องกันและบริการสุขภาพ
๔. เพื่อสนับสนุนให้เกิดบรรยากาศทางสังคมที่เอื้อต่อการทำงานเพศศึกษา และการใช้ชีวิตทางเพศที่รับผิดชอบของเยาวชน

กรอบภารกิจของโครงการ “ก้าวอย่างอย่างเข้าใจ”

รายละเอียดการดำเนินงานโครงการ (Program Description)

ใน ๕ ปีที่ผ่านมา โครงการ “ก้าวอย่างเข้าใจ” ได้พัฒนาแผนการเรียนรู้เพศศึกษาที่สอดคล้องกับเยาวชนในแต่ละช่วงวัย เพื่อส่งเสริมความเข้าใจเรื่องเอดส์เพศวิถี และการใช้ชีวิตทางเพศอย่างรับผิดชอบ รวมทั้งได้พัฒนาระบบการพัฒนาศักยภาพและฝึกอบรมครูให้เข้าใจแนวคิดเรื่องเพศวิถี การพัฒนาเยาวชนเชิงบวก และการจัดการเรียนรู้ และเกิดเครือข่ายครูที่เข้าใจการจัดกระบวนการเรียนรู้เพศศึกษา

ปีที่ ๕ ซึ่งเป็นปีสุดท้ายของการดำเนินงาน แนวคิดเรื่องการจัดเพศศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อให้เยาวชนที่อยู่ในสถานศึกษาได้เรียนอย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับพัฒนาการตามช่วงวัยเริ่มก่อรูปชัดเจนขึ้น โดยเกิดสถานศึกษาต้นแบบที่จัดการเรียนรู้เพศศึกษาให้เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา มีแผนการเรียนรู้สำหรับแต่ละระดับชั้นอย่างชัดเจน และสนับสนุนให้ครูได้รับการฝึกอบรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพศศึกษา มีเครือข่ายการทำงานเพศศึกษาเพื่อเยาวชน พร้อมเกิดภาคีสนับสนุนในระดับพื้นที่ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดสรรงบประมาณสนับสนุนสถานศึกษาเพื่อจัดการเรียนรู้เพศศึกษาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งสนับสนุนกิจกรรมของเยาวชนในท้องถิ่นอีกด้วย

ในช่วง ๒ ปีแรก โครงการเน้นการพัฒนาหลักสูตรเพศศึกษาสำหรับเยาวชนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และในระดับอาชีวศึกษา โดยได้จัดพิมพ์เผยแพร่หลักสูตรเพศศึกษาสำหรับเยาวชนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน ๒ หลักสูตรคือ ช่วงชั้นที่ ๓ (ม.๑-๓) และช่วงชั้น ๔ (ม.๔-๖) รวมทั้งหลักสูตรเพศศึกษาสำหรับเยาวชนในอาชีวศึกษา (หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ)

ปลายปีที่ ๓ โครงการได้ขยายการจัดการเรียนรู้เพศศึกษาไปยังนักศึกษาในระบบการศึกษานอกโรงเรียน และในระดับอุดมศึกษา โดยดำเนินงานร่วมกับมหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง ด้วยการประสานงานของคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา มุ่งเน้นการพัฒนาให้เกิดสถาบันฝึกอบรมเรื่องการจัดการระบบการเรียนรู้เพศศึกษาสำหรับท้องถิ่น โดยเน้นให้นักศึกษาสายครูได้เรียนรู้และฝึกฝนประสบการณ์วิชาชีพในฐานะครูเพศศึกษา และการจัดฝึกอบรมให้ครูประจำการจากสถานศึกษาที่สนใจเปิดวิชาเพศศึกษา

นอกจากนั้น โครงการยังสนับสนุนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของเยาวชนผ่านกิจกรรมนอกหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง อาทิ ค่ายเยาวชน และสนับสนุนให้สถานศึกษานับสนุนการทำกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ของเยาวชนในการส่งเสริมความเข้าใจเรื่องเพศศึกษาในกลุ่มเยาวชนด้วยกัน ผลการดำเนินงานทำให้เกิดกลุ่มและเครือข่ายเยาวชนด้านเพศศึกษาขึ้น

นับจากปีแรกจนถึงเดือนตุลาคม ๒๕๕๑ โครงการสามารถเข้าถึงสถานศึกษารวมทั้งสิ้น ๗๖๓ แห่ง ใน ๗๓ จังหวัดทั่วประเทศ โดยแยกเป็นสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ๔๕๙ แห่ง ระดับอาชีวศึกษา ๒๔๒ แห่ง ระดับอุดมศึกษา ๑๒ แห่ง ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ (ศบอ.) ๔๘ แห่ง และศูนย์ฝึกและอบรมเด็กและเยาวชน ๒ แห่ง

นอกจากนี้ ในปีที่ ๕ โครงการได้พัฒนาโครงการนำร่อง “**เลิฟแคร์ กล้ารัก กล้าเซ็ค**” เน้นการพัฒนาบริการด้านสุขภาพอนามัยเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตรกับเยาวชนร่วมกับคลินิกเอกชน ๑๐ แห่งภายใต้สังกัดของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) และศูนย์บริการสาธารณสุขอีก ๓ แห่ง ภายใต้สังกัดของสำนักอนามัยกรุงเทพมหานคร

พื้นที่ดำเนินงานโครงการก้าวอย่างอง่างก้าว ๕ ปี (ตุลาคม ๕๖ - กันยายน ๕๗)

โครงการก้าวอย่างอง่างก้าว (ข้อมูลเมื่อ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๖)

การศึกษาขั้นพื้นฐาน - ๕๕๙ แห่ง

ใน ๓๓ จังหวัด ๗๑ สพท.

สอศ. - ๒๕๒ สถานศึกษาใน ๖๔ จังหวัด

กศน. ๔๔ ศบอ. ใน ๒๑ จังหวัด

อุดมศึกษา ๑๒ แห่งและศูนย์ฝึกฯ ๒ แห่ง

รวมสถานศึกษาที่เข้าร่วม

๗๖๓ แห่งใน ๗๓ จังหวัด

อาชีวศึกษา ๒๕๒ แห่ง

- ครอบคลุม ๖๔ จังหวัด
- ๒๓ จังหวัดเปิดสอนทุกวิทยาลัย
- ภาค ๑/๕๑ เปิดสอน ๑๘๖ แห่ง

การศึกษาออกโรงเรียน

- ๒๑ จังหวัด
- ๔๔ ศูนย์อำเภอ

มหาวิทยาลัยราชภัฏ ๑๐ แห่ง

พระนครศรีอยุธยา, จันทราเกษม,
เพชรบุรี, ราชบุรี, กาญจนบุรี, ยะลา,
นครศรีธรรมราช, เชียงราย, ลำปาง,
อุบลราชธานี

(+ ศูนย์ฯ ๙ แห่ง อุตรดิตถ์ อุตรธานี บุรีรัมย์
ร้อยเอ็ด นครปฐม นครสวรรค์ สอนดุสิต บ้านสมเด็จ
และภูเก็ต)

ภาคกลาง ๑๒๘ แห่ง

- ราชบุรี ๓๒
- เพชรบุรี ๑๙
- นครปฐม ๒๒
- กาญจนบุรี ๑๗
- ฉะเชิงเทรา ๑๔
- ชลบุรี ๕
- สมุทรสาคร ๑๑
- สมุทรสงคราม ๘

ศูนย์ฝึกฯ ๒ แห่ง

- บ้านกาญจนภิเษก
- ศูนย์ฝึกฯ อุบลฯ

ภาคเหนือ ๗๓ แห่ง

- ลำปาง ๒๙
- ลำพูน ๒๓
- แม่ฮ่องสอน ๑๐
- น่าน ๑๑

ภาคอีสาน ๒๕ แห่ง + ๑ ว.

- อุบลราชธานี ๘ + ๑ ว.
- ศรีสะเกษ ๖
- อำนาจเจริญ ๕
- ยโสธร ๖

(อุดรธานี : ๔ สพท. ๒๑ แห่ง)

กทม. ๖๒ แห่ง

- เขต ๑ - ๑๗
- เขต ๒ - ๑๓
- เขต ๓ - ๑๙
- กทม. - ๑๒
- นนทบุรี - ๑
- นครราชสีมา ๖ (+๒๐)
- บุรีรัมย์ ๖ (+๒)
- สุรินทร์ ๑๐ (+๑)
- ชัยภูมิ ๗ (+๑๑)
- (+ ศูนย์ฯ ๓๔ แห่ง)

สคร.๕ - ๒๙ แห่ง

ภาคใต้ ๑๕๒ แห่ง + ๑ มวล.

- สงขลา ๓๔
- พัทลุง ๒๓
- ยะลา ๑๕
- ตรัง ๑๓
- สตูล ๑๒
- กระบี่ ๒
- นครศรีฯ ๑๖ + มวล.
- ปัตตานี ๗
- พังงา ๗
- ภูเก็ต ๘
- นราธิวาส ๕

เมื่อสิ้นสุดโครงการ จะมีการเผยแพร่ผลการดำเนินงาน และการสร้างความยั่งยืนให้กับองค์กรภาคีในการทำงานเพื่อศึกษา โดยจัดให้มีการสกัดบทเรียนความสำเร็จและ/หรืออุปสรรค รวมทั้งแนวทางการทำงานเพื่อศึกษาในระบบการศึกษา โดยให้ความสำคัญกับรูปแบบการตอบรับของสถานศึกษา และระบบการจัดเพื่อศึกษาเข้าสู่หลักสูตรสถานศึกษาในรูปแบบต่างๆ รวมทั้งผลการเรียนรู้ของเยาวชน

รูปแบบที่ ๑ “เทศศึกษา” เต็มรูปแบบ

เป็นสถานศึกษาที่จัดแผนเทศศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยจัดให้มีชั่วโมงการเรียนเทศศึกษา สำหรับนักเรียนทุกคน ในทุกระดับชั้นอย่างต่อเนื่อง และจัดให้เรียนเทศศึกษาปีการศึกษาละไม่น้อยกว่า ๑๖ ชั่วโมง (หรือไม่น้อยกว่า ๘ ชั่วโมงต่อภาคเรียน) และผลักดันให้เทศศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา

รูปแบบที่ ๒ “เทศศึกษา” โดยบูรณาการในกลุ่มสาระ

เป็นสถานศึกษาที่มีแผนการจัดเทศศึกษาให้นักเรียน โดยมอบหมายให้ครูที่รับผิดชอบกลุ่มสาระที่เกี่ยวข้อง และ/หรือ ครูกลุ่มสาระที่ผ่านการอบรมเทศศึกษา ใช้แผนการเรียนรู้เทศศึกษาในสาระที่รับผิดชอบตามเวลาที่จัดสรรได้ ทั้งนี้ ในการจัดแผนเทศศึกษา อาจจัดได้น้อยกว่าปีการศึกษาละ ๑๖ ชั่วโมง ในแต่ละระดับชั้น และยังไม่ได้บรรจุเทศศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรสถานศึกษา

รูปแบบที่ ๓ “เทศศึกษา” ตามความพร้อม/ความสนใจของครู

เป็นสถานศึกษาที่ยังไม่มีแผนการจัดเทศศึกษาสำหรับนักเรียนทุกระดับชั้น อย่างเป็นระบบ แต่สนับสนุนให้ครูที่ผ่านการอบรม และ/หรือครูที่สนใจจัดการเรียนรู้เทศศึกษา โดยใช้แผนการเรียนรู้เทศศึกษาเต็มรูปแบบ ในกลุ่มสาระหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ครูเป็นผู้รับผิดชอบ โดยไม่มีแผนความต่อเนื่องในแต่ละระดับชั้น

รูปแบบที่ ๔ “เทศศึกษา” แบบสอดแทรก

เป็นสถานศึกษา ที่ครูยังไม่ใช้แผนการเรียนรู้เทศศึกษาเต็มรูปแบบ แต่ใช้วิธีการสอดแทรกเนื้อหา โดยการพูดถึงก่อนเข้าเนื้อหาสาระวิชาต่างๆ หรือ การพูดสอดแทรกในกิจกรรมอื่นๆ ของสถานศึกษา

ทั้งนี้ กลวิธีในการประเมินจะเป็นการเก็บและบันทึกข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ และคุณภาพ จากทั้งกลุ่มเป้าหมายและผู้ที่เกี่ยวข้องในด้านต่างๆ คือ

- ❖ ปริมาณ และคุณภาพผลผลิต ว่าเป็นไปตามเป้าหมายเพียงไร
- ❖ การได้รับรู้ และมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโครงการ (Exposure)
- ❖ การตอบสนองต่อกิจกรรมที่ได้รับ และการเปลี่ยนแปลงความรับรู้และเจตคติ ตามความคาดหวังของกิจกรรม มากน้อยเพียงไร อย่างไร (Comprehension)
- ❖ การเปลี่ยนแปลงหรือแนวโน้มของการเปลี่ยนแปลงหรือการปรับตัวของบุคคล ระบบต่อการทำพฤติกรรมสุขภาพและสังคมที่พึงประสงค์ ตามเป้าหมายของโครงการ และการปรับตัวของระบบหรือนโยบายที่เอื้อต่อการขยายกิจกรรมและผลกระทบของโครงการในอนาคต

จากรายงานประเมินผลโครงการที่ได้วิจัยเชิงปริมาณโดยติดตามผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง ๓ ปี (๒๕๔๙-๒๕๕๑) และเปรียบเทียบระหว่างนักเรียนทั้งระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษาที่อยู่ในกับนอกโครงการ สรุปได้ว่า การจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาไม่ได้มีผลให้นักเรียนมีเพศสัมพันธ์เพิ่มขึ้นแต่อย่างใด โดยกลุ่มในโครงการมีแนวโน้มการสื่อสารเรื่องพฤติกรรมความเสี่ยงและการป้องกันกับคู่มากกว่ากลุ่มนอกโครงการ โดยเฉพาะนักเรียนมัธยมศึกษาในโครงการมีการใช้ถุงยางอนามัยสูงขึ้นมาก

ในรายงานประเมินผลได้ระบุอุปสรรคสำคัญ คือ การจัดการเรียนรู้เรื่องเพศศึกษาที่ไม่ต่อเนื่องนั้นได้ส่งผลกระทบต่อทัศนคติ ความเข้าใจ และความตระหนักในการป้องกันความเสี่ยงของนักเรียน โดยสถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถจัดการเรียนการสอนเพศศึกษาให้ต่อเนื่องแก่เยาวชนทุกระดับชั้น จำนวนชั่วโมงการเรียนยังไม่เพียงพอที่จะนำไปสู่การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และพฤติกรรมที่ปลอดภัยได้ด้วยสาเหตุต่างๆ เช่น ผู้บริหารหรือเพื่อนครูคนอื่นฯ ยังไม่เข้าใจว่าเพศศึกษา

รอบด้านหมายถึงอะไร เป้าหมายการจัดหลักสูตรในโรงเรียนขนาดใหญ่หรือที่อยู่ในเมืองมักมุ่งไปที่ “ความเป็นเลิศทางวิชาการ” มากกว่าการพัฒนาทักษะชีวิต ภาระหน้าที่ของคุณ/สถานศึกษาที่มีมาก ฯลฯ

องค์กรภาคีเพื่อศึกษาก้าวข้างหน้า (Nodes)

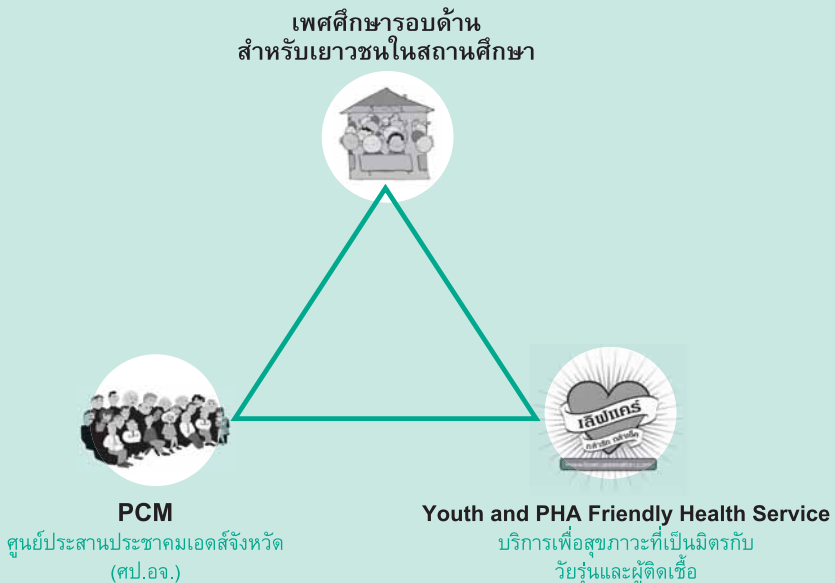
๑. ภาคใต้ : คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
๒. ภาคตะวันตก/ตะวันออก : มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ (ACCESS) สำนักงานกาญจนบุรี
๓. ภาคเหนือ : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำปาง
๔. ภาคอีสาน : โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ จ.อุบลราชธานี
๕. อีสานใต้ : สำนักงานป้องกันควบคุมโรคที่ ๕ (สคร.๕) นครราชสีมา
๖. อาชีวศึกษา : สำนักงานมาตรฐานการอาชีวศึกษาและวิชาชีพ
สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
กระทรวงศึกษาธิการ
๗. กศน. : สำนักบริหารงานการศึกษานอกกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย (กศน.) กระทรวงศึกษาธิการ
๘. มหาวิทยาลัยราชภัฏ : คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๙. กทม. : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต ๑, ๒, ๓
สำนักการศึกษาและสำนักอนามัย กรุงเทพมหานคร
ประสานงานโดย องค์การแพช

หมายเหตุ โครงการยังได้สนับสนุนภาคีศึกษาคู่ขนาน เช่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอุดรธานี และองค์การแพช ประเทศไทย สำนักงานสาขาศรีสะเกษ ฯลฯ

ก้าวต่อไป ของ “ก้าวห่างอย่างแท้จริง”

หลังจากดำเนินงานโครงการมา ๕ ปี กองทุนโลกได้พิจารณาอนุมัติโครงการให้ดำเนินงานต่ออีก ๖ ปี (ตุลาคม ๒๕๕๑ – กันยายน ๒๕๕๗) ภายใต้ชื่อโครงการปรับภารกิจการจัดการปัญหาเอดส์สู่กระบวนการกระจายอำนาจในจังหวัดให้ครอบคลุมถ้วนทั่วกลุ่มเป้าหมายและส่งผลอย่างยั่งยืน (ACHIEVED: Aligning Care and Prevention of HIV/AIDS with Government Decentralization to Achieve Coverage and Impact) โดยกำหนดยุทธศาสตร์การทำงานในระยะขยายผลเป็น ๓ ด้าน คือ

- ๑) เพศศึกษาอบด้าน (Comprehensive Sexuality Education)
- ๒) บริการที่เป็นมิตรกับเยาวชนและผู้ติดเชื้อเอชไอวี (YPFS-Youth and PHA Friendly Health Service)
- ๓) ศูนย์ประสานประชาคมเอดส์จังหวัด (ศป.อ.จ.) (PCM-Provincial Coordinating Mechanisms)

การดำเนินงานเพศศึกษารอบด้านในระยะต่อไป จะขยายผลการจัดเพศศึกษาในสถานศึกษาให้ครอบคลุมจังหวัดเป้าหมาย ๔๓ แห่งของโครงการ ACHIEVED และจะผลักดันให้กระทรวงศึกษาธิการร่วมดำเนินการโดยใช้งบประมาณปกติในการดำเนินงานใน ๓๓ จังหวัดที่เหลือ โดยการประสานความร่วมมือทางวิชาการ และทรัพยากรในการดำเนินงานร่วมกัน ให้เกิดการขยายผลเพศศึกษาครอบคลุมทั้ง ๗๖ จังหวัด

ในโครงการ ACHIEVED นี้ องค์การแพชยังคงบทบาทการบริหารโครงการเพื่อพัฒนาคุณภาพและขยายผลเพศศึกษารอบด้าน ร่วมกับองค์กรภาคีต่างๆ ในพื้นที่ ๔๓ จังหวัด ซึ่งจะประกอบด้วย ๑๐ จังหวัดที่องค์การแพชจะร่วมดำเนินการพัฒนาบริการที่เป็นมิตรกับเยาวชน และผู้ติดเชื้อเอชไอวี ได้แก่ กรุงเทพมหานคร ภูเก็ต ราชบุรี เพชรบุรี สมุทรสาคร สมุทรสงคราม ฉะเชิงเทรา นครสวรรค์ อุบลราชธานี และศรีสะเกษ รวมทั้งยังได้รับหน้าที่ประสานงานผลักดันยุทธศาสตร์สำคัญในส่วนการจัดกลไกศูนย์ประสานประชาคมเอดส์จังหวัด (ศป.อจ.) ใน ๒ จังหวัด คือ สมุทรปราการ และนครสวรรค์ ควบคู่กันไปด้วย

โครงการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้เพศศึกษารอบด้านสำหรับเยาวชนในสถานศึกษา
ตุลาคม ๕๑ - กันยายน ๕๗
พื้นที่เป้าหมาย - ๔๓ จังหวัด

ราชบุรี
เพชรบุรี
สมุทรสาคร
สมุทรสงคราม
สุพรรณบุรี
(นครปฐม, กาญจนบุรี)

ฉะเชิงเทรา
ชลบุรี
ระยอง
นครนายก
ปราจีนบุรี

จังหวัดเดิม
จังหวัดใหม่
YFPS
PCM

เชียงใหม่
พะเยา

กรุงเทพฯ
สมุทรปราการ
(นนทบุรี)

ปทุมธานี
อยุธยา

นครศรีฯ
กระบี่
พังงา
ระนอง
(ตรัง, ภูเก็ต)

ลำปาง
ลำพูน
แพร่
น่าน

นครสวรรค์
พิษณุโลก
อุตรดิตถ์

อุดรธานี
หนองคาย
เลย

อุบลราชธานี
ศรีสะเกษ
มุกดาหาร
(อำนาจเจริญ, ยโสธร)

ขอนแก่น
กาฬสินธุ์
มหาสารคาม

นครราชสีมา
สุรินทร์
ชัยภูมิ
(บุรีรัมย์)

สงขลา
พัทลุง
ยะลา
สตูล
(ปัตตานี, นราธิวาส)

๓. รายชื่อคณะกรรมการพัฒนานักสู้ตราบ

๑. รศ.ศิริกุล ตันทุลาภิรักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
๒. ผศ.ดิเรก ตั้งสายัณห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
๓. ผศ.อุษณีย์ เย็นสบาย	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๔. ผศ.สุวรรณี จันทร์ตา	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๕. อาจารย์นิรมิต ชาวระนอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
๖. ผศ.ดร.อารี หลวงนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
๗. อาจารย์พิมพ์รา ทองแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
๘. ผศ.ดร.จันทรวีภา ดิลกสัมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๙. ผศ.สนั่น มีชันหมาก	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
๑๐. ผศ.ดร.นพวรรณ ธีระพันธ์เจริญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๑๑. ผศ.สุพร พูลสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๑๒. ผศ.จินตนา เวชมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๑๓. อาจารย์สุจิตรา ไปรุ่งแสง	สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา
๑๔. สมวงศ์ อุไรวัฒนา	มูลนิธิเข้าถึงเอดส์ (Access)
๑๕. วรานุช ชินวรโสภาค	องค์การแพธ (PATH)
๑๖. อุษาสินี ธีวทอง	องค์การแพธ (PATH)
๑๗. หทัยรัตน์ สุดา	องค์การแพธ (PATH)
๑๘. พรนุช สถาผลสวัสดิ์	องค์การแพธ (PATH)
๑๙. แสงจันทร์ เมธาตระกูล	องค์การแพธ (PATH)

สนใจรายละเอียดโครงการเพิ่มเติม รู้จักสถานศึกษาต้นแบบ เครือข่ายครูเพศศึกษา รวมทั้งหลักสูตร
 เพศศึกษาระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษา อุดมศึกษา และสื่อเพศศึกษาอื่นๆ ได้ที่ www.teenpath.net
 หรือกิจกรรมในโครงการนำร่อง “เลิฟแคร์ กล้ารัก กล้าเชิด” เพื่อจัดบริการที่เป็นมิตรกับเยาวชน
 และผู้ติดต่อ www.lovecarestation.com

กัมปัทมาเดวีรื่องมือประเมินผลนักสูตร

๑. ผศ.จินตนา เวชมี	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๒. ผศ.สุพร พูลสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๓. ดร.วีรภัทร ภัทรกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๔. ผศ.ดร.ศุภลักษณ์ สิ้นธนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๕. อาจารย์อุไรรัตน์ ยามาเรียง	มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
๖. อาจารย์เกษมศรี อัสวศรีพงษ์ศรี	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
๗. ผศ.ดิเรก ตั้งสายัณห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
๘. ผศ.ดร.อารี หลวงนา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
๙. ผศ.ดร.จวีรัตน์ สุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
๑๐. วรานุช ชินวรโสภาค	องค์การแพธ (PATH)
๑๑. หทัยรัตน์ สุดา	องค์การแพธ (PATH)
๑๒. แสงจันทร์ เมฆาตรระกูล	องค์การแพธ (PATH)

รายชื่ออาจารย์ผู้จัดการเรียนหลักสูตรศึกษารวมด้าน

๑. อาจารย์กฤติยา อริยา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๒. อาจารย์สายรุ้ง ธิตา	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๓. ผศ.สุดธิดา จันทร์มณี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๔. ดร.สรวิชญ์ จิตรใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
๕. ดร.กังสดาล กนกหงษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๖. ผศ.บุปผา สมมะโน	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๗. อาจารย์มณฑา เขียวสอาด	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๘. อาจารย์อรทัย เลาอลงกรณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
๙. อาจารย์ชัยยศ เดชสุระ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๑๐. อาจารย์นริศนันท์ แมนผดุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๑๑. อาจารย์ประวิทย์ ประมาณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๑๒. ดร.วีรภัทร ภัทรกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
๑๓. อาจารย์เกษมศรี อัครศรีพงศ์ธร	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
๑๔. อาจารย์ฐิติวัสส์ สุขป้อม	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
๑๕. อาจารย์ปัญญาญา ประดิษฐ์บาทูกา	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
๑๖. อาจารย์สันทนา วิจิตรเนาวรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
๑๗. อาจารย์จันทนา ลิ้มสุวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
๑๘. อาจารย์จามรี ถิ่นขาม	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
๑๙. อาจารย์วรชิต พรหมน้อย	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
๒๐. อาจารย์วรวรรณ พรหมคลังวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
๒๑. ผศ.ดิเรก ตั้งสายัณห์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
๒๒. อาจารย์พลวัต วุฒิประจักษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
๒๓. อาจารย์มานิกา แสงหิรัญ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี
๒๔. อาจารย์อริยากัญญา ส่ำเจิง	มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

- ๒๕. ผศ.ผศม จันทร์เทพย์
- ๒๖. ผศ.วรลัดกษณ์ กัดดแก้ว
- ๒๗. ผศ.อัมพวัน อัมพรสินธุ์
- ๒๘. อาจารย์จรัส แจ่มจันทร์
- ๒๙. ดร.วิวัฒน์ วรวงษ์
- ๓๐. อาจารย์สรินยา ปิยะเนติธรรม
- ๓๑. อาจารย์ยุพิน โกณฑาท
- ๓๒. อาจารย์กฤษมา ไจสบาย
- ๓๓. ผศ.จตุพร อัสวไสววรรณ
- ๓๔. ผศ.ดร.ณรงค์ อุ่นอง
- ๓๕. ผศ.เมตตา นพประดิษฐ์
- ๓๖. อาจารย์รัชณี รัตนา
- ๓๗. อาจารย์สมฤดี ปาระวัล
- ๓๘. ผศ.แสงหิรัญญา สหัสสธารา
- ๓๙. อาจารย์อุไรรัตน์ ยามาเรียง

- มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช
- มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา
- มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

“สำหรับนักศึกษาสายครูควรจัดเป็นคอร์สใหญ่คือ ได้เรียนต่อเนื่องทั้งหมด ไม่ควรจัดเป็นหลักสูตรอบรมระยะสั้น หรือเรียนในชั้นปีใดปีหนึ่ง เพราะกว่าจะได้ออกฝึกสอนก็ลืมไปแล้ว เรื่องนี้ก็มีรายละเอียดและเนื้อหาเยอะมาก ถ้าจะต้องไปเป็นครู ก็ควรต้องได้เรียนให้ลึกไปเลย เช่นเดียวกับการสอนสวดแทรกในกิจกรรมก็คิดว่าจะไม่ค่อยได้ผล”

นักศึกษาชาย เอกวิชาวิทยาศาสตร์
ชั้นปี ๕ มรภ.ลำปาง

“พอได้เรียนและออกไปฝึกสอนวิชาเพศศึกษาจริงๆ ก็ทำให้ตัวเองค้นพบว่า เด็กบางคนถูกทำให้รู้สึกว่าเป็นเรื่องเพศเป็นเรื่องไกลตัว ไม่เกี่ยวกับตัวเขา อาจเป็นเพราะถูกบอกว่าไม่ควรสนใจหรือใส่ใจเรื่องนี้ ทั้งๆ ที่มันเป็นพัฒนาการของช่วงวัยนี้”

นักศึกษาหญิง เอกวิชาภาษาอังกฤษ
ชั้นปี ๕ มรภ.นครศรีธรรมราช

PR-DDC
Principal Recipient
Administrative Office

